

Udskriftsdato: 24. december 2025

VEJ nr 9304 af 22/03/2022 (Gældende)

Vejledning om AMU's tilbud til tosprogede

Ministerium: Børne- og Undervisningsministeriet

Journalnummer: Børne- og Undervisningsmin.,
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, j.nr. 22/02954

Vejledning om AMU's tilbud til tosprogede

Forord

Som en del af AMU-systemet har der siden slutningen af 1960'erne været særlige tilbud til tosprogede for at understøtte deres tilknytning til det danske arbejdsmarked. Disse tilbud er unikke, da de modsat de fleste andre uddannelses tilbud til voksne tosprogede, er erhvervsrettede. Blandt andet giver AMU mulighed for at kombinere faglig undervisning med erhvervsrettet dansk som andetsprog. På den måde udfylder AMU for tosprogede en særlig plads i uddannelsesbilledet for voksne tosprogede.

De særlige tilbud til tosprogede i AMU kan være et relevant element i integrationsindsatsen, da det kan understøtte flygtninge og indvandreres deltagelse på det danske arbejdsmarked. Derfor indgik en øget brug af AMU, herunder AMU's tilbud til tosprogede, også som en del af trepartsaftalen om arbejdsmarkedsintegration fra marts 2016 med fokus på mulighederne i AMU-branchepakker, og AMU som elementer i integrationsgrunduddannelsen (igu).

Denne vejledning er en opdatering af Vejledning om AMU's tilbud til tosprogede fra 2016, offentliggjort i marts 2021, med efterfølgende mindre justeringer i forhold til afsnit 8 om samspil mellem AMU for tosprogede og andre uddannelser til voksne tosprogede. Oversigten over krav til danskundskaber ifm. tilbud til voksne tosprogede i VEU udgår også i denne version. Opdateringen i 2021 havde til formål generelt at ajourføre indholdet samt at sikre overensstemmelse med gældende love og bekendtgørelser.

De væsentligste ændringer i forhold til versionen fra 2016 er:

- Tydeliggørelse af, at der ikke er fastsat konkrete sprogkrav forud for deltagelse i AMU, og at det altid er AMU-udbyderen, der laver den individuelle vurdering af, om deltageren kan få det nødvendige udbytte af undervisningen. Kun ved deltagelse i et særligt forløb for tosprogede, der giver særlige afholdelsesmuligheder, er der konkrete sprogkrav. (kapitel 3).
- Nyt afsnit om prøver i AMU, hvor det bl.a. beskrives, at institutionen kan tilbyde særlige prøvevilkår til deltagere, der vurderes at have behov for dette på grund af niveauet på deres sproglige færdigheder i det sprog, prøven gennemføres på.
- Opdateret beskrivelse af samspillet mellem AMU for tosprogede og andre uddannelses tilbud til voksne tosprogede. Blandt andet er beskrivelsen af igu opdateret, og beskrivelsen af FVU er udvidet med FVU engelsk og digital.
- Opdatering af henvisninger til love og bekendtgørelse.

I vejledningen skabes der overblik over de særlige tilbud til tosprogede, og regelsættet udfoldes. Det belyses, hvad der karakteriserer tilbuddene, hvordan særlige uddannelsesforløb kan sammensættes, samt hvordan disse tilbud kan ses i sammenhæng med andre uddannelses tilbud til voksne tosprogede.

Udover denne vejledning findes "Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v." fra marts 2019 samt "Vejledning til efteruddannelsesudvalg – vejledning om udvikling, beskrivelse og godkendelse af arbejdsmarkedsuddannelser og enkeltfag i fælles kompetencebeskrivelser" fra juli 2020. Tilsammen beskriver disse vejledninger den samlede proces fra uddannelsesudvikling til gennemført og evalueret arbejdsmarkedsuddannelse og arbejdsdelingen mellem efteruddannelsesudvalg, uddannelsesinstitutioner og Børne – og Undervisningsministeriet.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. De lovmæssige rammer for AMU's tilbud til tosprogede
3. Målgruppe og deltagerforudsætninger
4. Særlige uddannelsesforløb for tosprogede
 - 4.1 Muligheder i de særlige uddannelsesforløb for tosprogede
 - 4.2 Sammensætning af et særligt uddannelsesforløb for tosprogede
 - 4.3 Eksempler på særlige uddannelsesforløb
 - 4.4 Planlægning og koordination af uddannelsesforløb
 - 4.5 Rekruttering
 - 4.6 Visitation
 - 4.7 Praktik
 - 4.8 Evaluering
 - 4.9 Beviser
5. AMU-uddannelser udviklet til tosprogede
 - 5.1 Kort gennemgang af AMU-uddannelser udviklet til tosprogede
 - 5.2 AMU på fremmedsprog eller med brug af tolk
 - 5.3 Prøver i AMU
 - 5.4 Lærerkvalifikationer
 - 5.5 Andre relevante uddannelser
6. Dansk som andetsprog i AMU
 - 6.1 AMU-uddannelser i dansk som andetsprog
 - 6.2 Hvad kendetegner undervisning i dansk som andetsprog i AMU?
 - 6.2.1 Undervisning i dansk som andetsprog i et særligt uddannelsesforløb
 - 6.2.2 Overlapning mellem danskundervisning og den fagspecifikke undervisning
7. Individuel kompetencevurdering (IKV) målrettet tosprogede
8. Samspil mellem AMU for tosprogede og andre uddannelsestilbud til voksne tosprogede
 - 8.1 Danskuddannelserne
 - 8.2 Forberedende voksenundervisning (FVU)
 - 8.3 Almen voksenuddannelse (avu)

8.4 Integrationsgrunduddannelsen (igu)

8.5 Ikke-formelle tilbud

Bilag 1: Mål og niveauer i dansk som andetsprog

Bilag 2: Materiale med relevans for AMU's tilbud til tosprogede

1. Indledning

For tosprogede i AMU's målgruppe, der ikke har de nødvendige dansksproglige – og måske heller ikke faglige og kulturelle – forudsætninger for at gennemføre en AMU-uddannelse på ordinære vilkår, eksisterer der nogle særlige tilbud. Der er en række AMU-uddannelser særligt udviklet til tosprogede, og det er også muligt at etablere særlige uddannelsesforløb for tosprogede, hvor varigheden af ordinære AMU-uddannelser blandt andet kan forlænges.

Denne vejledning retter sig mod undervisere, ledere og andre, som arbejder med at planlægge og gennemføre uddannelsesaktiviteter, der involverer AMU's særlige tilbud til tosprogede.

I vejledningens **kapitel 2** opstilles de lovmæssige rammer for AMU's tilbud til tosprogede.

I **kapitel 3** præciseres målgruppen for de særlige tilbud til tosprogede i AMU herunder de nødvendige deltagerforudsætninger.

Kapitel 4 beskriver muligheder i og rammer for de særlige uddannelsesforløb for tosprogede. I kapitlet gennemgås det, hvordan man sammensætter forløb samt rekrutterer og visiterer deltagere. Til inspiration opstilles der i kapitlet fire eksempler på, hvordan man kan sammensætte et særligt uddannelsesforløb alt afhængig af målgruppen.

I **kapitel 5** beskrives de AMU-uddannelser, der er særligt udviklet til tosprogede, herunder krav til lærer kvalifikationer og eventuel tolkning.

I **kapitel 6** bliver det uddybet, hvad der kendetegner AMU-uddannelserne i dansk som andetsprog, og hvordan de adskiller sig fra almen danskundervisning. Derudover gennemgås opmærksomhedspunkter, når dansk som andetsprog skal indgå i kombination med en fagspecifik AMU-uddannelse.

Kapitel 7 beskriver kort rammerne for individuel kompetencevurdering (IKV) for tosprogede.

I **kapitel 8** beskrives det, hvordan AMU for tosprogede kan spille sammen med andre tilbud til voksne tosprogede, samt AMU's rolle i forhold til integrationsgrunduddannelsen (igu).

I **bilag 1** uddybes det, hvad uddannelsesmålene for de fire AMU-uddannelser i dansk som andetsprog indebærer. Bilaget kan bruges som en undervisningsvejledning til de lærere, der skal undervise i dansk som andetsprog.

I **bilag 2** henvises der til andet materiale med relevans for personer, der beskæftiger sig med AMU's tilbud til tosprogede.

2. De lovmæssige rammer for AMU's tilbud til tosprogede

De lovmæssige rammer for AMU's tilbud til tosprogede er fastsat i:

- Bekendtgørelse af lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v., LBK nr. 616 af 3. juni 2019
- Bekendtgørelse om arbejdsmarkedsuddannelser m.v., BEK nr. 1795 af 27. december 2018

De relevante regler og paragraffer bliver beskrevet og uddybet under de relevante afsnit i denne vejledning. Lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. vil blive refereret til som AMU-loven, mens bekendtgørelse om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. vil blive refereret til som AMU-bekendtgørelsen.

3. Målgruppe og deltagerforudsætninger

Målgruppen for de særlige tilbud til tosprogede er personer, der ikke har dansk som modersmål. Derudover skal de have behov for undervisning, der tager højde for særlige sproglige og faglige forudsætninger for at kunne få et tilstrækkeligt udbytte af undervisningen i AMU.

En potentiel deltager skal dog sprogligt være i stand til at følge undervisningen med tilfredsstillende resultat. Derfor kan AMU-udbyderen pålægge deltageren at gennemføre en sprogtest senest ved uddannelsens start jf. § 16, stk. 4 i AMU-bekendtgørelsen. En indledende sprogtest er et krav inden deltagelse i et særligt uddannelsesforløb for tosprogede – se afsnit 4.6. En person, der skal deltage i et særligt uddannelsesforløb for tosprogede skal jf. § 25 stk. 3 i AMU-bekendtgørelsen, som minimum have dansksproglige forudsætninger svarende til prøve i Dansk 1 i danskuddannelserne.¹

Udover ovenstående konkrete sprogkrav er der ikke fastsat direkte sprogkrav forud for deltagelse i AMU, da niveauet for de dansksproglige forudsætninger vil afhænge af AMU-uddannelsens kompleksitet. Hvis ansøgeren skal følge en ordinær AMU-uddannelse på dansk, vil det ofte kræve dansksproglige forudsætninger, der som minimum svarer til prøve i Dansk 2 i danskuddannelserne², men deltagelse i danskuddannelse 2 eller 3 kan være tilstrækkelig. Sidstnævnte anbefales dog ikke for uddannelser under Efteruddannelsesudvalget for handel, administration, kommunikation og ledelse og Efteruddannelsesudvalget for tekniske installationer og energi samt generelt på uddannelser, hvor begrænsede dansksproglige kompetencer, vil kunne få konsekvenser for den enkelte eller andres sikkerhed. Her opstiller Industriens Fællesudvalg og Efteruddannelsesudvalget for svejsning og fyringsteknik seks AMU-uddannelser³, hvor de mener, at deltageren som minimum skal have dansksproglige kompetencer svarende til Dansk 2 i danskuddannelserne. Derudover er der blandt andet under Transporterhvervets AMU-uddannelser, hvor andre myndigheder har specifikke krav herunder sprogkrav. Som eksempel kræver Trafik, Bygge- og Boligstyrelsen dansksproglige kompetencer svarende til prøve i Dansk 2 for at få adgang til taxi kvalifikationsuddannelsen.

Udover at være opmærksom på ovenstående forhold, bør institutionen have særligt fokus på, at kvaliteten af undervisningen og muligheden for at få hjælp fra underviseren ikke reduceres, fordi en kursist på grund af dårlige dansksproglige forudsætninger skal tilbydes en særligt tilrettelagt undervisning.

Det er altid AMU-udbyderen, der laver den konkrete individuelle vurdering af, om deltageren kan få det nødvendige udbytte af undervisningen. Hvis ansøgeren følger et danskuddannelsestilbud ved siden af AMU-uddannelsen, kan dette tælle positivt til vurderingen. Når en ansøgers sproglige forudsætninger vurderes, skal det være ansøgerens faktiske kommunikative kompetencer, der vurderes og ikke de formel-

le kompetencer, som de kommer til udtryk i form af eksamensbeviser eller mangel på samme. Det er vigtigt, at der gennemføres en helhedsvurdering af alle kvalifikationer, da forhold som faglige forkundskaber og erfaring samt motivation og et positivt livssyn i nogle tilfælde kan kompensere for dårlige sproglige kvalifikationer.

Hvis arbejdsmarkedsuddannelsen gennemføres i kombination med AMU's dansk som andetsprog vil de dansksproglige forudsætninger ofte som minimum svare til prøve i Dansk 1 i danskuddannelserne.

Ud over de sproglige forudsætninger gælder der de samme adgangskrav til AMU's tilbud til tosprogede som til ordinær AMU. Det vil sige, at ansøgerne enten skal have fast bopæl, defineret som bopæl i CPR-registret, eller reel og faktisk beskæftigelse i Danmark jf. § 9 i AMU -bekendtgørelsen. Det betyder, at asylansøgere ikke har adgang til AMU, herunder AMU for tosprogede. For asylansøgere kan der i stedet gennemføres en aktivitet som indtægtsdækket virksomhed (IDV). Hvis asylansøgeren senere får opholdstilladelse og bliver bopælsregistret, kan der gennemføres en individuel kompetencevurdering (IKV), hvis personen har behov for et AMU-bevis.

4. Særlige uddannelsesforløb for tosprogede

De særlige uddannelsesforløb i AMU skal give tosprogede deltagere muligheder for at udvikle deres erhvervsrettede kompetencer samtidig med, at der tages hensyn til særlige sproglige, faglige eller kulturelle uddannelsesbehov.

4.1 Muligheder i de særlige uddannelsesforløb for tosprogede

For at imødekomme forskellige behov hos målgruppen, er der kun få begrænsninger for sammensætningen af de særlige uddannelsesforløb for tosprogede. Nogle tosprogede deltagere har måske behov for at deltage i en enkelt AMU-uddannelse kombineret med en AMU-uddannelse i dansk som andetsprog. Andre vil måske have behov for et længere uddannelsesforløb og eventuelt praktik for at få et tilstrækkeligt kompetenceløft til at kunne fastholde eller få et arbejde.

Etablering af et særligt uddannelsesforløb for tosprogede giver nogle særlige afholdelsesmuligheder. Disse muligheder beskrives kort i boksen nedenfor og uddybes i næste afsnit.

Muligheder i et særligt uddannelsesforløb for tosprogede:

1. Varigheden af AMU-uddannelser og enkeltfag, som indgår i særlige uddannelsesforløb for tosprogede, kan forlænges med op til 25 pct. af den normerede varighed, hvis det vurderes nødvendigt for, at deltagerne kan nå målet med uddannelsen (se AMU-bekendtgørelsen § 26, stk. 1).
2. Der er tilknyttet en tillægstakst til de særlige uddannelsesforløb for at honorere de koordinationsopgaver, som planlægning og gennemførelse af et særligt uddannelsesforløb for tosprogede medfører. Tillægstaksten ligger i 2020 på 8.650 kr. pr. årselev eksklusiv moms.
3. Ved uddannelsesforløb, hvor der indgår undervisning i AMU's dansk som andetsprog, kan en del af undervisningen i dansk som andetsprog integreres med den faglige undervisning, så der kan være to

undervisere til stede samtidig i op til en tredjedel af den ugentlige undervisningstid (se AMU-bekendtgørelsen § 26, stk. 2).

4.2 Sammensætning af et særligt uddannelsesforløb for tosprogede

Jf. § 25 stk. 1 i AMU-bekendtgørelsen kan de særlige uddannelsesforløb for tosprogede sammensættes af:

- Arbejdsmarkedsuddannelser, herunder arbejdsmarkedsuddannelser for tosprogede.
- Enkeltfag optaget i en fælles kompetencebeskrivelse.
- Praktik.

Der skal indgå mindst to elementer i et særligt uddannelsesforløb. Det kan fx være en kombination af en ordinær AMU-uddannelse og en AMU-uddannelse for tosprogede eller af to forskellige ordinære AMU-uddannelser.

Der er ingen øvre grænse for, hvor mange uddannelseselementer der må inddrages i et forløb, eller hvor lang tid det kan vare. Praktikken må dog maksimalt være 12 uger, og den må ikke have en længere varighed end undervisningsdelen (se AMU-bekendtgørelsen § 26, stk. 3).

Det er væsentligt, at der i tilrettelæggelsen af et særligt uddannelsesforløb tænkes i faglige helheder og ikke kun i enkelte AMU-uddannelser. De enkelte uddannelseselementer i forløbet kan splittes op i mindre dele og indlægges i den rækkefølge, der giver den bedste helhed og progression for deltagerne.

Hvis AMU's dansk som andetsprog indgår i forløbet, anbefales det at lave en integration af indholdet i dansk som andetsprog og den fagspecifikke uddannelse. Erfaringsmæssigt har det vist meget gavnligt for deltagerne faglige og dansksproglige udvikling at knytte de to vinkler på kompetenceudvikling tæt sammen. Samtidig er det en meget motiverende måde at lære dansk på, når sproget anvendes i konkrete faglige situationer.

Integrationen af den fagspecifikke undervisning med danskundervisningen kan tilrettelægges på forskellige måder. Ofte er det bedst at integrere danskundervisningen med den faglige undervisning løbende og ikke kun en eller to dage om ugen. Undervisningen i dansk som andetsprog må dog højest integreres med den faglige undervisning i 1/3 af den ugentlige undervisningstid. En hyppig anvendt kombination er en model, hvor der de første par timer undervises i dansk som andetsprog, med vægt på sprogundervisning i relation til fagområdet, dernæst deltager begge lærere i undervisningen samtidig, og de sidste timer er der kun faglæreren til stede, der underviser i et fagligt emne.

Hvis det vurderes, at deltagerne har behov for mere tid til at nå indholdet i uddannelseselementerne i forløbet, kan AMU-udbyderen vælge at forlænge varigheden af et eller flere af de indgående AMU-kurser med op til 25 procent af den normerede varighed.

Der kan indgå praktik i særlige uddannelsesforløb for tosprogede. Formålet er at give deltagerne mulighed for at afprøve og udvikle nogle af de kompetencer, de har tilegnet sig i skoledelen. Derudover at deltagerne får erfaringer med arbejdsfunktioner, som senere bliver uddybet i skoledelen. Praktikken kan

maksimalt vare 12 uger, og praktikdelen må ikke have længere varighed end undervisningsdelen (læs mere om muligheden for praktik i afsnit 4.7).

Det kan også være relevant at samtænke et særligt uddannelsesforløb for tosprogede med andre uddannelsestilbud, som den tosprogede enten skal eller med fordel kunne deltage i. Hvis deltageren fx skal deltage i en danskuddannelse jf. lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl. kan det give rigtig god mening, hvis man tænker de to uddannelsesforløb sammen, så danskuddannelsen understøtter den erhvervsrettede uddannelse. Det kan også være relevant at etablere et samspil mellem et særligt uddannelsesforløb og fx FVU-start eller FVU-læsning for tosprogede, læs mere om dette i kapitel 8.

Efteruddannelsesudvalg og Børne- og Undervisningsministeren kan rekvirere relevante beskrivelser af særlige uddannelsesforløb for tosprogede hos AMU-udbyderen. Det vil sige, at AMU-udbyderen ved behov skal kunne fremlægge tydelig dokumentation for, hvordan undervisningen er blevet tilrettelagt og gennemført.

4.3 Eksempler på særlige uddannelsesforløb

I dette afsnit gennemgås til inspiration eksempler på fire forskellige uddannelsesforløb.

Eksempel 1: Kombination af fagspecifik undervisning og undervisning i dansk som andetsprog i AMU – ledige:

Målgruppe: Tosprogede, der har behov for et forløb, som indeholder introducerende elementer til branchen og arbejdsmarkedet. Deltagerne har behov for supplerende undervisning i dansk som andetsprog for at få tilstrækkeligt udbytte af uddannelsen og for at forbedre deres danskkundskaber. Deltagerne har forinden gennemført FVU-start for at opnå dansksproglige kompetencer til at kunne følge AMU med dansk som undervisningssprog.

Forløb: En sammensætning af særlige arbejdsmarkedsuddannelser til tosprogede, som introducerer til branchen og arbejdsmarkedet, sammen med fagspecifikke AMU-uddannelser og fagunderstøttende undervisning i AMU's dansk som andetsprog.

Mål: At deltagerne får kompetencer til at kunne varetage job som køkkenmedhjælper i kantiner og restauranter.

Varighed: 26 uger og tre dage inklusive 12 ugers praktik. Der undervises gennem hele forløbet lige meget i branchespecifikke arbejdsmarkedsuddannelser og i dansk som andetsprog. Bemærk, at uddannelsen "Arbejdsmarked, it og jobsøgning (F/I)" i eksemplet er brudt op, så der undervises i indholdet, hvor det er mest relevant i forhold til de andre uddannelseselementer.

Introduktion til et brancherområde (F/I) 40 533	Arbejdsmarked, it og jobsøgning (F/I) 40 534	Almen fødevarerhygiejne for F/I 45 902	Praktik	Det kreative, kolde køkken 42 438	Anretning af mad i cafeteria og kantine 44 608	Praktik	Grundtilberedning i restaurant og kantine 45 491	Brød, kager og desserter i cafeteria og kantine 44 607	Praktik	Arbejdsmarked, it og jobsøgning for (F/I) 40 534
Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572	Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572	Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572		Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572	Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572		Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572	Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572		Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572
3 uger	1 uge	2 uger	4 uger	2 uger	2 uger	4 uger	2 uger	8 dage	4 uger	1 uge

Eksempel 2: Kombination af fagspecifik undervisning og undervisning i dansk som andetsprog i AMU – beskæftigede:

Målgruppe: Beskæftigede tosprogede inden for elektronikbranchen, som har behov for kompetenceudvikling. Deltagerne har behov for supplerende undervisning i dansk som andetsprog for at få det fulde udbytte af uddannelsen.

Mål: At ajourføre eller videreudvikle deltageres kompetencer til at varetage jobfunktioner inden for montage og håndlodning.

Varighed: Tre uger. Der undervises i dansk som andetsprog i en tredjedel af undervisningstiden.

Q-lodning 43 918	IPC Inspektion – Lodninger 400 70
Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I, 40 137	Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I, 40 137
1 uge og 2½ dag	1 uge og 2½ dag

Eksempel 3: Gennemførelse af AMU-uddannelser med tolk:

Målgruppe: Flygtninge fra Syrien, som ikke har dansksproglige kompetencer til at følge AMU på dansk. Forløbet gennemføres med tolkning fra dansk til arabisk. Sideløbende med AMU-forløbet deltager deltagerne i en af danskuddannelserne efter lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl. på en sprogskole. AMU-udbyderen og sprogcentret har aftalt, at en del af danskundervisningen flyttes ud til AMU-udbyderens adresse, så de to uddannelseselementer kan understøtte hinanden. På den måde lærer deltagerne at tale dansk om bl.a. svejseopgaverne, så de lærer det dansk, som de har brug for, for at kunne begå sig på arbejdspladsen.

Mål: At deltagerne får kompetencer inden for svejsning, som bringer dem tættere på en virksomhedspraktik og efterfølgende ordinær beskæftigelse.

Varighed: Samlet 17 dages undervisning i AMU - på en uge har de tre dages AMU-undervisning og to dages undervisning i danskuddannelserne varetaget af sprogskolen (danskuddannelsen indgår ikke i nedenstående figur).

MAG-svejsning proces 136 40098	MAG-svejsning proces 135 44676	Sikkerhedskur- sus 44560	TIG-svejsning 44451
5 dage	5 dage	2 dage	5 dage

Eksempel 4: Gennemførelse af AMU-uddannelser på fremmedsprog:

Målgruppe: Ledige tosprogede, som ikke har dansksproglige kompetencer til at følge AMU på dansk. Forløbet gennemføres i stedet på engelsk. Samtidig følger deltagerne danskuddannelse efter lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl. på et sprogcenter. Underviserne på de to uddannelsesforløb har etableret et samarbejde for at understøtte, at den erhvervsrettede og den sproglige undervisning tænkes sammen.

Mål: At deltagerne får kompetencer, der er nødvendige for at klare sig på det danske arbejdsmarked. At der deltages i relevante praktikker, hvor der er en reel mulighed for, at det kan lede til beskæftigelse. Praktikken gennemføres som indtægtsdækket virksomhed (IDV), da kommunen ønsker en tættere opfølgning på praktikken, end det er økonomisk muligt inden for AMU-rammen.

Varighed: Samlet 47 dages undervisning i AMU – på en uge har de tre dages AMU-undervisning og to dages danskundervisning på sprogskolen (danskuddannelsen indgår ikke i nedenstående figur). Elementerne fra kurset Arbejdsmarked, it og jobsøgning F/I, 40 534, bliver delt op, da det giver en bedre helhed i forløbet. Derudover tre måneders praktik.

Arbejds- marked, it og job- søgning F/I 40 534	Individuel kompeten- cevurde- ring i AMU – F/I 40 081	Prak- tik	Brug af pc på ar- bejds- pladsen 45 565	Arbejds- marked, it og job- søgning F/I 40 534	Prak- tik	Introduktion til arbejdsmar- keds-uddannel- serne (F/I) 40 535	Prak- tik	Arbejds- marked, it og job- søgning for (F/I) 40 534
	Den per- sonlige ud- dannelses – og jobplan 40 041			Interkul- turel kompe- tence i jobud- øvelsen 43 766		Arbejds-mar- ked, it og job- søgning F/I 40 534		

15 dage	9 dage	4 uger	3 dage	6 dage	4 uger	9 dage	4 uger	5 dage
---------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

4.4 Planlægning og koordination af uddannelsesforløb

Planlægningen af et særligt uddannelsesforløb kræver koordination og samarbejde internt mellem de involverede lærere og eksternt med relevante samarbejdspartnere som virksomheder og kommuner. Derudover kan det kræve koordination skoler imellem for at sikre, at man har det nødvendige udbud af kurser og nok deltagere til at oprette hold. Det samme gælder i forhold til at understøtte et samarbejde på tværs af kommunerne for at sikre deltagere nok til at oprette hold. Det er på grund af dette koordineringsarbejde, at et særligt uddannelsesforløb for tosprogede udløser en tillægstakst, som beskrevet i afsnit 4.1.

Typiske koordinationsopgaver i forbindelse med et særligt uddannelsesforløb for tosprogede:

- Planlægning af selve uddannelsesforløbet.
- Planlægning og tilrettelæggelse af informationsmøder, rekruttering og visitation.
- Løbende koordination mellem de involverede undervisere for at sikre "den røde tråd" i undervisningen.
- Løbende samarbejde med virksomheder og kommuner om forløb og enkeltpersoner, herunder eventuelle justeringer af den oprindelige plan, hvis det bliver nødvendigt.
- Samarbejde på tværs af institutioner for at skabe sammenhæng i uddannelsen, for eksempel hvis flere uddannelsesinstitutioner samarbejder om forløb.
- Støtte og vejledning af den enkelte deltager i de problemstillinger, der måtte opstå gennem forløbet.
- Evaluering efter hver undervisningsdel og en samlet afsluttende evaluering.
- Kontakt til deltagernes praktikpladser, herunder forberedelse, opfølgning og evaluering af praktikophold.

De involverede lærere skal planlægge formen og indholdet i undervisningen, så alle uddannelseselementer hænger sammen. På den måde styrkes deltagernes læreprocesser og muligheder for at nå de opstillede mål. Det er afgørende, at lærerne er enige om, hvilket ansvar og hvilke roller de har.

Hvis der er tale om et langt uddannelsesforløb anbefales det, at de erfaringer og den læring, som deltagerne har fra uddannelsesforløbet og eventuel praktik spiller ind i en plan for fremtidige handlemuligheder.

Hvis deltageren er i beskæftigelse, kan uddannelsesinstitutionen i samarbejde med deltageren og virksomhedens personaleansvarlige fx lave en uddannelsesplan, som udbygger deltagerens kompetencer i forhold til virksomhedens behov og deltagerens job-/ uddannelsesønsker.

Hvis deltageren er ledig kan uddannelsesinstitutionen i samarbejde med deltageren og dennes sagsbehandler/vejleder fx udarbejde og diskutere en fremadrettet handleplan.

4.5 Rekruttering

Da målgruppen af tosprogede har meget forskellige forudsætninger og uddannelsesbehov, kan det være en udfordring at finde nok deltagere til at gennemføre et særligt uddannelsesforløb. Der vil derfor ofte ligge noget forarbejde inden etableringen af et konkret forløb, som fx samarbejde om planlægning og rekruttering af deltagere med enten virksomheder og/eller kommuner. Det er dog vigtigt at påpege, at der som med ordinær AMU ikke må være tale om virksomhedsintern undervisning, og at det ikke må være lukkede hold. VEU-koordinatorer tilknyttet de regionale arbejdsmarkedskontorer kan understøtte rekrutteringen af et tilstrækkeligt antal kursister.

Rekruttering af deltagere til et særligt uddannelsesforløb kan fx ske via annoncering i medierne. Her bør man være opmærksom på, hvordan målgruppen søger sine informationer. For eksempel er flere tosprogede svage læsere og læser måske ikke de traditionelle annoncer i skrevne medier. Derfor kan det være relevant at bruge andre informationskanaler og netværk, som for eksempel lokalradioer og nationalitetsforeninger.

Som led i rekrutteringen til længere forløb vil det ofte være en god idé at afholde et eller flere informationsmøder for potentielle deltagere. På baggrund af informationsmødet finder man de personer, som er interesserede i det konkrete forløb, som herefter skal visiteres i forhold til det specifikke forløbs indhold.

4.6 Visitation

Det er uddannelsesinstitutionen, der forestår visitationen af potentielle deltagere til et uddannelsesforløb for tosprogede. For at sikre, at ansøgere til et særligt uddannelsesforløb for tosprogede sprogligt kan følge undervisningen med tilfredsstillende udbytte, er det jf. § 26 stk. 4 i AMU-bekendtgørelsen et krav, at de senest ved påbegyndelse af uddannelsen skal gennemføre en sprogtest.

Der skal derfor i forbindelse med planlægningen af et særligt uddannelsesforløb afsættes tid til at gennemføre en sprogtest. Jf. § 28, stk. 8 i AMU-bekendtgørelsen kan sprogtestningen ske under rammerne for individuel kompetencevurdering (IKV). Læs mere om de dansksproglige forudsætninger i kapitel 3 om målgruppe og deltagerforudsætninger.

Hvis uddannelsesforløbet skal foregå på dansk, og AMU's dansk som andetsprog skal indgå, anbefales det, at sprogtesten gennemføres af en lærer i dansk som andetsprog. Det er en fordel, hvis sprogtesten

sker i samarbejde med en faglærer inden for den aktuelle branche. Hvis uddannelsen skal foregå på et andet sprog end dansk, vil det typisk være en faglærer inden for den aktuelle branche, der gennemfører sprogtesten.

Der er ikke fastlagt bestemte krav til, hvordan sprogtesten skal gennemføres. Den skal dog tilrettelægges, så den afdækker deltagerens forudsætninger i forhold til de fire sproglige færdigheder: lytte, tale, læse og skrive. Niveauet for de forskellige færdigheder skal vurderes i forhold til kravene i det specifikke forløb. Det skal være ansøgerens faktiske kommunikative kompetencer, der vurderes, og ikke de formelle kompetencer, som de kommer til udtryk i form af eksamensbeviser eller eventuelt mangel på samme.

Derudover kan det i forbindelse med længere forløb være hensigtsmæssigt at afklare:

- Ansøgerens mål med uddannelsen i forhold til eventuel uddannelses- og erhvervsplan.
- Ansøgerens uddannelses- og erhvervsmæssige baggrund.
- Ansøgerens motivation og parathed for uddannelse.

Det er vigtigt, at der i forbindelse med visitationen gennemføres en helhedsvurdering af alle kvalifikationer, da forhold som faglige forkundskaber og erfaring, motivation og et positivt fremtidsperspektiv til en vis grad kan kompensere for dårlige sproglige kvalifikationer. Det gælder om så vidt muligt at identificere muligheder og ikke begrænsninger for deltagerne.

I publikationen ”Sprogtest i AMU - Inspirationsmateriale til sprogtest af personer med dansk som andetsprog ved optagelse på arbejdsmarkedsuddannelse”, kan man hente inspiration om sprogtest i AMU.

Personer, som afvises på grund af for dårlige dansksproglige kompetencer, bør vejledes til alternative uddannelsesmuligheder - se eventuelt kapitel 8 om AMU's samspil med andre undervisningstilbud til tosprogede.

4.7 Praktik

Uddannelsespraktik kan give deltagerne viden og erfaringer af faglig, sproglig og kulturel art. Disse erfaringer kan inddrages i den videre undervisning og styrke mulighederne for eventuel fremtidig beskæftigelse. Praktikken kan være et springbræt til fast arbejde.

For nogle deltageres vedkommende vil det i praktikken være første gang, de er på en dansk arbejdsplads. Derfor kan der høstes værdifulde erfaringer i forhold til den videre integrationsproces.

Overordnet set har praktikken i forbindelse med et særligt uddannelsesforløb følgende mål:

- At give deltageren en praktisk indføring og øvelse i de arbejdsfunktioner, som vedkommende har arbejdet med i den forudgående undervisning.
- At give deltageren et bredt praktisk kendskab til arbejdsopgaver, arbejdsorganisering og hverdagen i en virksomhed, herunder sproglige omgangsformer og arbejdspladskultur.
- At anskueliggøre relevansen af de kompetencer og kvalifikationer deltageren kan tilegne sig i et uddannelsesforløb inden for branchen, herunder eventuelle dansksproglige krav til at kunne begå sig inden for fagområdet.
- At udvikle kontakt og netværk for den enkelte i forhold til arbejdsmarkedet som udgangspunkt for fremtidig beskæftigelse.

Praktikken kan placeres som én eller flere praktikperioder undervejs i et uddannelsesforløb eller ved afslutningen. I begge tilfælde er det relevant med en opfølgning, hvor erfaringerne fra praktikken bearbejdes.

For at få det optimale udbytte af en praktik er det nødvendigt, at deltageren ved, hvad formålet med praktikken er. Derudover skal deltagerne forberedes på, hvad det er for en type virksomhed, som de skal ud til og hvilke typer arbejdsopgaver, de kan komme ud for. Det vil ofte være en god idé, at deltagerne får nogle opgaver med ud i praktikken, som skal løses undervejs. Opgaverne skal bygge videre på emner, som deltageren har fået viden om gennem undervisningen.

Praktikstedet skal også være afklaret med, praktikkens formål, så det kan støtte praktikanten og sørge for, at vedkommende får relevante arbejdsopgaver og funktioner på arbejdspladsen.

Undervejs i praktikperioden bør en lærer med kendskab til både deltageren og branchen gennemføre et status-besøg på praktikvirksomheden og følge op på praktikopholdet. I den forbindelse er det igen vigtigt, at både deltageren og praktikstedet ved, hvad formålet med besøget er. Ved besøget kan eventuelle problemer afdækkes og forsøgt løst i samarbejde med deltageren og praktikværten, som fx misforståelser af sproglig eller kulturel art.

I forlængelse af praktikken er det væsentligt, at der i undervisningen bliver fulgt op på de erfaringer, som deltagerne har gjort. Det kan gøres ved, at deltagerne holder oplæg eller på anden måde formidler deres oplevelser og erfaringer. I den forbindelse kan deltagerne få belyst forskellige typer virksomheder, forskellige jobfunktioner, arbejdsopgaver og lignende. Erfaringerne bearbejdes i forhold til, hvad deltagerne mangler at lære af faglig, almen, sproglig og kulturel art i det videre forløb.

Arbejdspladsen modtager ikke refusion eller anden form for kompensation for at modtage praktikanter fra særlige uddannelsesforløb for tosprogede. Det forudsættes, at deltagerne under deres praktikophold ikke erstatter eksisterende arbejdskraft på arbejdspladsen, dvs. at de indgår ”overtalligt” i arbejdet. Ligeledes forudsættes det, at virksomheden sikrer deltagerens arbejdsforhold således, at de er i overensstemmelse med de gældende regler for arbejdsmiljø og sikkerhed inden for den pågældende branche. Deltagerne er i praktikken forsikret gennem statens erstatningsordning jf. Bekendtgørelse om statens erstatningsordning for deltagere i praktisk erhvervsorientering m.v., BEK nr. 1753 af 23. december 2016. Hvis deltageren er under 18 år, skal man være opmærksom på, at Bekendtgørelse om unges arbejde, BEK nr. 239, af 6. april 2005, også skal overholdes.

Skolen modtager ingen betaling, når deltagerne er i praktik. Opgaver for skolen forbundet med praktikken skal dækkes af tillægstaksten – se afsnit 4.1.

Som nævnt i afsnit 4.2 må praktikdelen maksimalt vare 12 uger, og den må ikke have en længere varighed end undervisningsdelen. De enkelte praktikperioder vil normalt have en varighed af op til fire uger.

Hvis en kommune eller virksomhed ønsker en tættere opfølgning på praktikken, end det er økonomisk muligt inden for AMU-rammen, kan praktikken gennemføres som indtægtsdækket virksomhed (IDV).

4.8 Evaluering

AMU tilrettelægges af den enkelte uddannelsesinstitution inden for frie rammer, men det er et krav, at AMU-udbyderne arbejder systematisk og synligt med sikring af kvaliteten. Læs mere om kvalitetssikring af undervisningen i afsnit 4.12 i ”Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v.”.

Samtlige AMU-deltagere skal tilbydes at evaluere hver enkel AMU-uddannelse, som de har deltaget i, i det elektroniske evalueringssystem VisKvalitet.dk. Derudover bør lange særlige uddannelsesforløb for tosprogede evalueres af deltagerne både løbende og afsluttende med det formål at:

- fastholde og klargøre målene i undervisningen, herunder eventuelt justere målene og undervisningen undervejs
- støtte deltagernes læreproces og synliggøre læringen for deltagere og lærere
- kontrollere, om målene er nået, og om stoffet er lært. Her er prøvebesvarelser også relevante, hvis sådanne foreligger.
- understøtte, at deltagerne er ansvarlige for egen læring.

Den afsluttende evaluering skal bl.a. bruges til at vurdere forløbet som en helhed og på baggrund heraf eventuelt ændre og justere kommende forløb og undervisning.

4.9 Beviser

Uddannelsesstedet skal udstede beviser og eventuelt certifikater til de enkelte AMU-uddannelser og/eller enkeltfag, som indgår i et særligt uddannelsesforløb for tosprogede efter de gældende regler jf. § 21 i AMU-bekendtgørelsen.

Uddannelsesstederne bør også udstede et deltagerbevis for det samlede uddannelsesforløb, hvoraf den samlede varighed af et eventuelt praktikforløb blandt andet skal fremgå.

Til en kursist, der har deltaget i et kursus, men ikke bestået det, kan der udstedes en bekræftelse på deltagelsen. En igu-kursist har behov for en sådan bekræftelse, da de for at gennemføre igu'en skal kunne bevise, at de har deltaget i AMU.

5. AMU-uddannelser udviklet til tosprogede

Der eksisterer en række AMU-uddannelser særligt udviklet til tosprogede. Disse AMU-uddannelser sigter mod en kompetenceudvikling hos deltageren, der ligger ud over behovet for kompetenceudvikling for deltagere med dansk som første sprog. Det gælder især i forhold til de sproglige forudsætninger for at kunne tilegne sig nye faglige kompetencer. Derudover ofte i forhold til, at den enkelte bliver bedre rustet til at kunne begå sig socialt og kulturelt inden for en branche og et konkret job.

AMU-uddannelser målrettet tosprogede er mærket med forkortelsen F/I, da målgruppen havde betegnelsen "flygtninge og indvandrere", da de særlige tilbud blev udviklet. Efterfølgende skiftede målgruppen navn til "tosprogede" i lovgivningen. Den nye betegnelse blev indført, da den i højere grad afspejlede målgruppen. Forkortelsen F/I bliver dog stadig benyttet til at markere, at en uddannelse er udviklet særligt til tosprogede.

5.1 Kort gennemgang af AMU-uddannelser udviklet til tosprogede

Børne- og Undervisningsministeriet er ansvarlig for nedenstående otte tværgående AMU-uddannelser udviklet til tosprogede, der kan udbydes af alle AMU-udbydere.

Kode	Særkode*	Titel	Max. varighed
45 572	45 545	Dansk som andetsprog for F/I, basis	40 dage
45 573	45 567	Dansk som andetsprog for F/I, alment niveau	40 dage
45 574	45 569	Dansk som andetsprog for F/I, udvidet niveau	40 dage
40 137	45 571	Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I	10 dage
40 533	-	Introduktion til et brancheområde (F/I)	40 dage
40 534	-	Arbejdsmarked, it og jobsøgning (F/I)	40 dage
40 535	-	Introduktion til det danske arbejdsmarked (F/I)	5 dage

* **BEMÆRK:** Deltagerbetalingen på kurserne i dansk som andetsprog bortfalder, hvis de tages i sammenhæng med et fagspecifikt kursus. I den forbindelse skal kurset indberettes med særkoden.

Hvor ordinære AMU-uddannelser er angivet i ”normeret varighed”, er ovenstående AMU-uddannelser målrettet tosprogede angivet i ”maksimal varighed”. Intentionen er, at varigheden skal tilpasses, hvad der er behov for i den konkrete kontekst, og uddannelserne kan således afkortes for hold.

AMU-uddannelserne i dansk som andetsprog skal understøtte deltagerne i at få et tilfredsstillende udbytte af fagspecifikke AMU-uddannelser. Derudover skal de forbedre deltagernes dansksproglige kompetencer i forhold til at kunne varetage forskellige jobfunktioner og begå sig på arbejdsmarkedet. Undervisningen i dansk som andetsprog i AMU adskiller sig således fra anden sprogundervisning ved at tage udgangspunkt i et konkret fagområde. Læs mere om AMU-uddannelserne i dansk som andetsprog i kapitel 6 og bilag 1.

Introduktion til et brancheområde for tosprogede er en uddannelse, som tilpasses det givne brancheområde. Der introduceres til fagområdet, så deltagerne på et indførende, eventuelt grundlæggende niveau, kan anvende branchens almindeligt benyttede materialer, udstyr og arbejdsteknikker. Derudover arbejdes der med branchens vilkår og arbejdspladskultur, det danske arbejdsmarkedssystem, uddannelsesmuligheder i forhold til branchen mv.

Arbejdsmarked, it og jobsøgning for tosprogede lægger vægt på, at deltagerne får styrket nogle generelle kompetencer for at kunne begå sig på arbejdsmarkedet. Det drejer sig blandt andet om med udgangspunkt i den relevante branche at have viden om væsentlige sider af det danske arbejds- og samfundsliv og om at kunne anvende it og forskellige jobsøgningsteknikker på et relevant niveau.

Introduktion til det danske arbejdsmarked for tosprogede giver mulighed for at styrke deltagernes evne til at agere på det danske arbejdsmarked gennem en øget viden om det danske arbejdsmarked, herunder formelle og uformelle regler, som finder anvendelse i dagligdagen på danske arbejdspladser.

Efteruddannelsesudvalgene⁴ har også mulighed for at udvikle AMU-uddannelser for tosprogede målrettet efteruddannelsesudvalgets brancheområde. Det kan for eksempel være hensigtsmæssigt, hvis erfaringen viser, at flere tosprogede har brug for et særligt indhold eller mere tid i forhold til en særlig AMU-uddannelse. Ved den seneste opgørelse var der nedenstående ni fagspecifikke AMU-uddannelser målrettet tosprogede.

Kode	Titel
45 902	Almen fødevarerhygiejne for F/I
47 485	Pædagogmedhjælpere i daginstitutioner som F/I
47 940	Introduktion til pædagogisk arbejde F/I
48 471	Daglig erhvervsrengøring for F/I
48 596	Ergonomi inden for ufaglærte og faglærte job (F/I)
48 584	Arbejds miljø og sikkerhed, svejsning/termisk (F/I)
48 595	Svejeteknisk introduktion (F/I)
48 613	Basis maskinforståelse for operatører (F/I)
48 614	Arbejds miljø og sikkerhed i industrien (F/I)

Den fulde beskrivelse af AMU-uddannelserne kan findes på UddannelsesGuiden.

5.2 AMU på fremmedsprog eller med brug af tolk

Der gælder samme muligheder for fleksible afholdelsesformer for AMU's særlige tilbud til tosprogede som for ordinær AMU. I den forbindelse skal der gøres opmærksom på, at undervisning i AMU, med undtagelse af uddannelserne i dansk som andetsprog, kan foregå på andre sprog end dansk, hvis der er en efterspørgsel herpå, og der er de nødvendige lærer kvalifikationer. Det er op til uddannelsesinstitutionen, hvordan AMU-uddannelsen tilrettelægges på andre sprog end dansk.

Derudover er der mulighed for at gennemføre en AMU-uddannelse med brug af tolk, hvis læreren vurderer, at det ikke forstyrrer undervisningen unødigt. Afhængig af AMU-uddannelsens sværhedsgrad vil der som regel være behov for, at faglæreren har været i kontakt med tolken om indholdet i kurset, før det starter op.

Finansiering af tolkningen vil oftest foregå ved, at skolen enten tillægger et ekstra gebyr til deltagerbetalingen⁵, eller at kommunen eller virksomheden, i samarbejde med skolen, laver en aftale med en tolk, som følger deltagerne på AMU-uddannelsen. Kommunen eller virksomheden afregner så udgiften til tolken uden involvering af skolen.

5.3 Prøver i AMU

Som led i VEU-trepartsaftalen fra 2017 er der indført et generelt krav om, at arbejdsmarkedsuddannelser skal afsluttes med en prøve medmindre uddannelsen er fritaget herfra. Indførelse af prøver i AMU skal bidrage til, at læringsudbyttet for deltagerne øges, samt øge tilliden til den bedømmelse, der sker på uddannelserne. Uddannelsesinstitutionen skal være særligt opmærksomme på tosprogedes sproglige forudsætninger for at deltage i prøven, herunder behovet for at tilbyde særlige prøvevilkår.

Jf. § 18, stk. 7 i AMU-bekendtgørelsen kan uddannelsesinstitutionen tilbyde særlige prøvevilkår til deltagere, der på grund af niveauet på deres sproglige færdigheder i forhold til det sprog, prøven gennemføres på, vurderes at have behov herfor. De særlige prøvevilkår tilbydes med henblik på at reducere disse deltageres vanskeligheder ved prøveafleggelsen. Eksempler på særlige prøvevilkår kan være forlængelse af prøvetiden eller andre støttende foranstaltninger. I valg af særlige prøvevilkår er det en forudsætning, at der med tilbuddet ikke sker en ændring af prøvens niveau. Hvis en deltager, der er

omfattet af ovenstående beskrivelse, ikke kan ligestilles med andre, kan uddannelsesinstitutionen efter ansøgning fritage for deltagelse i prøven. Dette forudsætter, at uddannelsesinstitutionen vurderer, at den bedømmelse, institutionen foretager af, om deltageres har opnået uddannelsens mål, kan erstatte prøveaflæggelsen. Deltagere, der har fået afkortet uddannelsestiden efter reglerne for kollektiv afkortning⁶, kan ikke fritages for prøvekravet.

Arbejdsmarkedsuddannelser samt tilknyttede prøver afholdes, jf. § 17, stk. 6 i AMU-bekendtgørelsen, normalt på dansk, og en prøvetekst skal altid foreligge på dansk. Medmindre myndighedskrav omkring adgang til udøvelse af et erhverv er til hinder for det, kan undervisningen og prøven gennemføres på andre sprog end dansk eller med en kombination af dansk og andre sprog. Dette skal være oplyst ved markedsføringen. Prøven afholdes som udgangspunkt på undervisningssproget, men uddannelsesinstitutionen kan tilbyde at afholde den på et andet sprog. Hvis prøveforlægget er en tekst, der er udarbejdet af efteruddannelsesudvalget, kan prøveteksten benyttes i versioner på andre sprog, hvis udvalget eller uddannelsesinstitutionen har udarbejdet eller godkendt en udgave af prøven på det pågældende sprog. Hvis der ikke foreligger en prøve på det pågældende sprog, og deltageren ikke har tilstrækkelige sproglige færdigheder til at aflægge prøven på prøvesproget, - heller ikke selvom der tilbydes støttende foranstaltninger, kan uddannelsesinstitutionen, jf. § 18, stk. 7, i AMU-bekendtgørelsen efter ansøgning fritages for deltagelse i prøven. Dette forudsat, at uddannelsesinstitutionen vurderer, at uddannelsesinstitutionens bedømmelse af om deltageres har opnået uddannelsens mål, kan erstatte prøveaflæggelsen.

Læs mere om prøver i AMU herunder særlige prøvevilkår og muligheder for socialpædagogisk støtte i ”Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v.”

5.4 Lærerkvalifikationer

Jf. § 14, stk. 5 i AMU-bekendtgørelsen skal lærere, der underviser i dansk som andetsprog, have uddannelsen til at undervise i dansk som andetsprog eller tilsvarende kvalifikationer.

Der er ikke specifikke krav til lærere i de andre AMU-uddannelser målrettet tosprogede, udover de kvalifikationskrav, der er til alle AMU-lærere, som beskrevet i § 14 i AMU-bekendtgørelsen. I § 14 fremgår det blandt andet, at det er den godkendte udbyder af AMU, der har ansvaret for lærernes kvalifikationer og for, at lærerne gennemfører den nødvendige kvalificering. I forbindelse med undervisning i AMU's særlige tilbud til tosprogede er det vigtigt, at læreren har viden om deltagernes særlige forudsætninger og danskundskaber, og hvilke særlige udfordringer der er forbundet med at undervise tosprogede deltagere. I bilag 3 henvises der til materiale målrettet lærere, der skal undervise tosprogede deltagere.

En gennemgang af de generelle krav til AMU-lærerenes kvalifikationer, ansættelsesforhold m.m. kan findes i afsnit 3.5 i ”Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v.”.

Hvis AMU-udbyderen ikke selv har de nødvendige lærerkvalifikationer til fx at undervise i dansk som andetsprog eller til at undervise i AMU på et fremmedsprog, kan der ansættes en lærer på timelærerbasis. Det kan for eksempel være en lærer fra et sprogcenter eller et voksenuddannelsescenter (VUC). Alternativt kan AMU-udbydere udlicitere kurset til en anden uddannelsesinstitution. I den forbindelse skal det nævnes, at det fra 1. juli 2016 blev muligt at udlicitere tværgående og generelle AMU-uddannelser, der

er optaget i fælleskataloget, til godkendte sprogcentre og folkeoplysende foreninger jf. § 24, stk. 4 og 5 i AMU-bekendtgørelsen. Alle de tværgående AMU-uddannelser til tosprogede, som Undervisningsministeriet er ansvarlige for, er optaget i fælleskataloget.

Læs mere om reglerne for udlicitering og timelærere i ”Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v.”.

5.5 Andre relevante uddannelser

Ud over de uddannelser, der er særligt udviklet til tosprogede, kan man i forbindelse med sammensætningen af et uddannelsesforløb for tosprogede overveje, om følgende fire uddannelser kan være relevante:

- 47668, Grundlæggende faglig regning

Deltageren styrker og videreudvikler sine færdigheder inden for grundlæggende faglig regning med henblik på løsning af faglige opgaver i branchen eller i forbindelse med erhvervsrettet voksenuddannelse.

- 47669, Grundlæggende faglig matematik

Deltageren styrker og videreudvikler sine færdigheder inden for faglig matematik og geometri med henblik på løsning af faglige opgaver i branchen eller i forbindelse med erhvervsrettet voksenuddannelse.

- 47670, Faglig læsning

Deltageren styrker og videreudvikler sine færdigheder i læsning af fagtekster med henblik på udførelse af faglige opgaver i branchen eller ved deltagelse i erhvervsrettet voksenuddannelse.

- 47671, Faglig skrivning

Deltageren styrker og videreudvikler sine færdigheder i at fastholde faglige informationer og skrive korte tekster med henblik på løsning af faglige opgaver i branchen eller i forbindelse med erhvervsrettet voksenuddannelse

Som med uddannelserne i dansk som andetsprog, bortfalder deltagerbetalingen på ovenstående kurser, hvis de tages i sammenhæng med et fagspecifikt kursus. I den forbindelse skal kurset indberettes med en særkode. Særkoderne er:

Kode	Særkode	Titel	Varighed
47 668	45 215	Grundlæggende faglig regning	2 dage
47 669	45 347	Grundlæggende faglig matematik	3 dage
47 670	45 511	Faglig læsning	2 dage
47 671	45 536	Faglig skrivning	3 dage

6. Dansk som andetsprog i AMU

6.1 AMU-uddannelser i dansk som andetsprog

I AMU-systemet eksisterer der uddannelser i dansk som andetsprog på tre niveauer; basisniveau, alment niveau og udvidet niveau. Derudover tilbydes AMU-uddannelsen fagunderstøttende dansk som andetsprog, der dog kun kan udbydes, hvis det indgår i en kombination med en fagspecifik AMU-uddannelse.

Målet med AMU-uddannelserne i dansk som andetsprog er, at danskundervisningen skal fungere understøttende i forhold til den faglige undervisning inden for et bestemt fagområde, samt at deltagerne opnår sproglig kompetence til at varetage relevante jobfunktioner og til eventuelt at deltage i videre uddannelse. Desuden understøtter danskundervisningen en fortsat aktiv tilegnelse af dansk sprog og kultur med henblik på deltagernes muligheder for at fungere på det danske arbejdsmarked og som samfundsborgere.

Det er erfaringen, at det har en positiv effekt for deltagernes læring, hvis man kombinerer undervisning i et specifikt fag med undervisning i dansk som andetsprog. Kombinationen medfører, at deltagerne både udvikler deres faglige og deres dansksproglige kompetencer, hvilket fremmer deres muligheder for at begå sig på det danske arbejdsmarked og i samfundet generelt. Samtidig er det en meget motiverende måde at lære dansk på, når sproget anvendes i konkrete faglige situationer.

Adgangsniveauerne til dansk som andetsprog i AMU henviser til niveauerne i danskuddannelserne jf. Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl. Deltagere skal som minimum have dansksproglige forudsætninger der svarer til prøve i Dansk 1.

Mål og niveauer for de fire uddannelser er beskrevet i bilag 1.

6.2 Hvad kendetegner undervisning i dansk som andetsprog i AMU?

Undervisningen i dansk som andetsprog i AMU tager udgangspunkt i et konkret fagområde. Det betyder, at man i danskundervisningen først og fremmest arbejder med det sprog, deltagerne har brug for i forhold til den faglige undervisning og/eller et konkret fagområde. Samtidig arbejdes der i danskundervisningen videre med at udvikle deltagernes almene sprog.

Dermed supplerer og støtter sprogundervisningen i AMU fagundervisningen, hvor der arbejdes tematisk ud fra det faglige brancheområde og uddannelsens mål. Udviklingen af deltagernes kommunikative kompetencer, herunder færdigheder i tale, lytte, læse og skrive, sker ved at arbejde sprogligt med faglige og almene elementer eller temaer fra det relevante fagområde. Deltagerne arbejder for eksempel med at lære det centrale ordforråd inden for fagområdet og med grammatiske strukturer og sprogbrug i forhold til forskellige situationer. Det kan for eksempel være elementer, som er nødvendige for at forstå et fagligt oplæg eller en faglig instruktion og for at indgå i en kommunikation herom.

6.2.1 Undervisning i dansk som andetsprog i et særligt uddannelsesforløb

I forbindelse med et særligt uddannelsesforløb for tosprogede skal undervisningen planlægges og tilrettelægges, så den fremstår som en helhed for deltagerne. Det betyder, at der skal tilstræbes en sammenhæng mellem det fagspecifikke og det dansksproglige i undervisningen, fordi dette bedst befordrer den sproglige og faglige læring. I helhedsorienteret undervisning tager man udgangspunkt i et tema eller en opgave. Man kan arbejde med mange dele af temaet/helheden, og alle dele sættes i relation til temaet/helheden. Det vil sige, at uanset om det drejer sig om den faglige, almene eller sproglige undervisning, så er den en del af helheden.

Forberedelse

Som optakt til arbejdet med en given branches faglige indhold vil det være relevant at beskæftige sig med det almene fagsprog samt med deltagernes for-forståelse i relation til fagområdet. Dette er en

forudsætning for deltagernes efterfølgende tilegnelse af de faglige emner og det dertilhørende specifikke fagsprog. Ved at integrere det faglige og sproglige fokus i undervisningen i praksis opnår kursisternes den bedst mulige sproglige støtte til det faglige indhold. Det er derfor væsentligt, at dansklæreren og faglæreren forbereder undervisningen sammen, så de før undervisningen kan identificere væsentligt alment, færdigheds- og fagspecifikt sprog, som kursisterne skal lære for at få et godt udbytte af undervisningen.

I ethvert fagområde vil der være nogle alment faglige begreber, som er særligt udbredte. Eksempelvis er transportområdet særlig præget af begreber om trafikanters placering og bevægelse i trafikken samt om køretøjers indretning og udstyr m.m. Køkkenområdet er særlig præget af begreber om varernes tilstand og egenskaber ved opbevaring, tilberedning, salg, servering osv.

Som eksempel på arbejde med for-forståelse kan man tage udgangspunkt i begrebet pH-værdi, som er et fagligt element inden for rengøringsområdet. Før deltagerne kan forstå begrebet pH-værdi, som angiver en væskes surhedsgrad, må man sikre sig, at de har kendskab til begreber som sur, neutral og alkalisk.

I begyndelsen af et undervisningsforløb vil det være oplagt, at værkstedslærer og dansklærer arbejder sammen om at udvikle deltagernes for-forståelse og almene fagsprog. I de overlappende timer kan de etablere situationer/opgaver, hvor begreberne introduceres eller trænes. På den måde kan lærerne få en fælles opmærksomhed på deltagernes sproglige forudsætninger, samtidig med at deltagerne forberedes på overgangen til det mere fagspecifikke indhold.

Det skal dog noteres, at selv om man generelt bør tilstræbe, at deltagerne har en for-forståelse ved introduktionen til nye emner, er der en grænse for, hvor langt man kan gå i forberedelsen af et specifikt fagligt emne uden at tage fat på selve emnet.

Efterbearbejdning

Ved undervisning i specifikt faglige emner vil danskundervisningen oftest være i en repeterende rolle i forhold til den fagspecifikke undervisning, og hovedopgaven er at fastholde og konsolidere deltagernes nye faglige ordforråd.

Ved gennemgang af et specifikt fagligt emne vil rollefordelingen normalt være sådan, at faglæreren gennemgår og forklarer emnet, mens dansklæreren observerer. Herefter kan dansklærer og faglærer sammen udvælge og tilrettelægge repetitionen, hvoraf en del med fordel kan finde sted i de eventuelt overlappende timer, således at dansklæreren kan have fokus på det sproglige og værkstedslæreren på det faglige indhold. Dermed vil deltagerne opleve, at tingene hænger sammen til gavn for deres sproglige og faglige udvikling.

I det videre forløb i undervisningen er det specielt dansklærerens ansvar, at deltagerne får mulighed for at repetere og automatisere det lærte sprog, samtidig med at nye begreber og ny viden kommer til. Netop repetitionen og automatiseringen kan let få for lidt opmærksomhed, hvis man ikke bevidst inkorporerer det i undervisningen. Men for at der kan ske en indlæring, er det nødvendigt at arbejde med at repetere og automatisere.

Deltagere med en svag skolebaggrund har behov for megen gentagelse for at lære nyt, og samtidig har de behov for, at tidligere lært stof inddrages igen, for at det ikke skal blive glemt, når de hele tiden bliver

præsenteret for nye begreber. Undervisning understøttet af billeder og anden visuelle hjælpemidler kan være en fordel for denne målgruppe.

Hvis deltagerne selv oplever, at de har behov for stoffet, men ikke kan det, vil de være mere motiverede for at repetere. Det er altså et spørgsmål om at synliggøre den manglende viden gennem forskellige opgavetyper. Repetitionen må varieres, så den bearbejder sproget med forskellige metoder og opleves som spændende og meningsfuld af deltagerne.

6.2.2 Overlapning mellem danskundervisning og den fagspecifikke undervisning

Ved at koordinere og integrere dansk- og fagundervisningen, kan undervisningen gøres så autentisk som mulig, da det ofte er muligt at efterligne virkelighedens arbejdsprocesser, omgangsformer og måder at kommunikere på. I den fagspecifikke undervisning kan man inddrage det almene stof, hvor det hører til. Det kan for eksempel være nemmere at forstå ideen med en arbejdsmiljørepræsentant i forbindelse med temaet faglig organisering på arbejdspladsen, når man er i gang med en opgave på værkstedet, der indebærer brug af farlige maskiner.

Helheden og sammenhængen muliggøres rent praktisk ved at begge lærere er til stede i undervisningen på samme tid i en del af undervisningstiden. Kombinationen giver mulighed for at lærerne udvikler nogle fællesfaglige metoder, der tilgodeser deltagernes særlige behov. Derudover understøtter dobbeltlærertimerne, at faglærer og dansklærer får indsigt i hinandens fagområde og undervisning, og der kan eventuelt udvikles fælles undervisningsmaterialer ud fra både fagpædagogiske og sprogpædagogiske vurderinger. Faglærerens deltagelse i danskundervisningen understøtter, at faglæreren får den fornødne indsigt i og forståelse for sprogindlæringen. Dansklærerens deltagelse i den fagspecifikke understøtter, at dansklæreren får indsigt i det faglige område og dermed kan bruge aktuelt fagligt materiale i danskundervisningen.

7. Individuel kompetencevurdering (IKV) målrettet tosprogede

Individuel kompetencevurdering (IKV) i AMU er realkompetencevurdering, der har til formål at anerkende deltagerens viden, færdigheder og kompetencer vurderet i forhold til relevante AMU-uddannelser.

Der eksisterer en variant af IKV, der er målrettet tosprogede. Den eneste forskel på den ordinære IKV og IKV målrettet tosprogede er, at IKV for tosprogede har en maksimal varighed på 10 dage, mens den ordinære IKV har en maksimal varighed på fem dage. Derudover er målgruppen for IKV for tosprogede udelukkende tosprogede, der mangler dokumentation for kompetencer erhvervet uden for Danmark jf. § 28, stk. 3 i AMU-bekendtgørelsen. IKV for tosprogede har målkoden 40 081.

Kompetencevurderinger gennemføres af uddannelsesinstitutioner i forhold til de AMU-uddannelser, som de er godkendt til at udbyde. På baggrund af vurderingen kan der udstedes enten et kompetencebevis eller et AMU-bevis, såfremt de vurderede kompetencer fuldt ud modsvarer en AMU-uddannelse.

Hvis der ikke udstedes uddannelsesbevis eller kompetencebevis for en kompetence, der ønskes anerkendt, skal uddannelsesinstitutionen udarbejde en uddannelsesplan, der tager afsæt i deltagerens anerkendte kompetencer og indeholder de arbejdsmarkedsuddannelser, som deltageren skal gennemføre for at nå sit kompetencemål.

Som med AMU-uddannelserne kan en IKV afholdes på andre sprog end dansk eller med brug af tolkning, hvis der er en efterspørgsel herpå, og der er de nødvendige lærerkvalifikationer – se afsnit 5.2.

Jf. § 28, stk. 8 i AMU-bekendtgørelsen kan sprogtestning af ansøgere til AMU ske som IKV.

For nærmere beskrivelse af reglerne for og gennemførelse af en IKV henvises til ”Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v.”.

8. Samspil mellem AMU for tosprogede og andre uddannelsestilbud til voksne tosprogede

AMU er bare ét af flere offentlige uddannelsestilbud rettet mod eller anvendt af tosprogede. Det kan derfor være vigtigt at holde sig for øje, hvilke andre tilbud den tosprogede skal eller med fordel kunne deltage i, og hvordan det kan spille sammen med AMU i forbindelse med planlægning af et forløb. Derudover kan der også være behov for viden om de andre tilbud i forhold til at vejlede personer, der ikke kan følge et AMU-forløb fx på grund af niveauet af deres dansksproglige kompetencer. Al samspil mellem de forskellige uddannelser vil naturligvis kræve, at de forskellige undervisere er indstillet på, at de skal samarbejde, og at der skal afsættes ressourcer hertil, så det sikres, at de forskellige uddannelseselementer understøtter hinanden.

Ud over AMU's tilbud til tosprogede er der følgende offentlige uddannelsestilbud målrettet tosprogede:

- Danskuddannelserne, der hører under Udlændige- og Integrationsministeriet.
- FVU og AVU, som har nogle særlige tilbud til tosprogede, som hører under Børne- og Undervisningsministeriet.

Danskuddannelserne er de uddannelsestilbud, der starter på det laveste dansksproglige niveau, hvilket afspejler at de er målrettet nyankomne udlændinge. De er de grundlæggende uddannelsestilbud, som det er meningen, at nyankomne udlændinge skal bygge videre på.

Uddannelsestilbuddene inden for FVU, AMU og AVU kræver, at deltageren besidder en vis grad af danskkundskaber og tager derved udgangspunkt i, at deltageren har været i Danmark i en vis periode og for eksempel har deltaget i danskuddannelserne (se afsnit 3. Målgruppe og deltagerforudsætninger, i forhold til kravene til AMU). Af de tilbud, der gennemføres på dansk, er det FVU-start, der har de laveste dansksproglige krav. FVU tilsigter at føre de mundtlige færdigheder samt læse- og skrivefærdigheder op på et niveau, så deltagerne kan få udbytte af at deltage i andre FVU-fag eller i arbejdsmarkedsuddannelser. Det er dog også muligt at gennemføre AMU på fremmedsprog eller med brug af tolk, hvor der ikke vil være noget krav til danskkundskaber.

Ud over de offentlige tilbud eksisterer der en række ikke-formelle tilbud (se afsnit 8.5). De ikke-formelle tilbud kan f.eks. være med til at bygge bro til de formelle tilbud, hvis deltageren har behov for et højere danskkompetenceniveau, men ikke længere har ret til danskuddannelserne.

Et særligt tilbud til voksne tosprogede er integrationsgrunduddannelsen (igu). Igu'en hører under Udlændinge- og Integrationsministeriet og indeholder et uddannelsesforløb, der kan bestå af elementer fra de andre tilbud. Der stilles ingen særlige sproglige krav til en igu-elev, men deltagerens dansksproglige kompetencer har betydning for, hvilke uddannelser personen kan følge i uddannelsesforløbet.

I de næste afsnit vil de forskellige uddannelsesstilbud kort blive beskrevet, samt hvordan de kan spille sammen med AMU.

8.1 Danskuddannelserne

Danskuddannelserne er målrettet nyankomne udlændinge og består af grundlæggende undervisning i dansk med henblik på, at nyankomne udlændinge kan klare sig på en dansk arbejdsplads og deltage i det danske samfund. Derfor tilbyder danskuddannelserne også undervisning, der ikke kræver forudgående dansk kundskaber eller skolegang fra hjemlandet.

Danskuddannelserne kan følges både inden og uden for normal arbejdstid og kan foregå i forbindelse med job, arbejdspraktik og anden uddannelse. Det er kommunens pligt at henvise til danskuddannelserne.

Danskuddannelseslovens målgruppe omfatter både flygtninge, familiesammenførte og indvandrere, herunder arbejdstagere og studerende fra både EU-lande og tredjelande. Integrationskursister (I-kursister) har ret til danskuddannelse i op til 5 år, eller til de har bestået en afsluttende prøve i dansk, hvorefter deres uddannelsesret bortfalder. Selvforsørgendekursister (S-kursister) har uddannelsesret i op til 3,5 år, eller til de har bestået en afsluttende prøve i dansk, inden for en 5-årig periode efter deres henvisning til danskuddannelse. Herefter bortfalder deres uddannelsesret. S-kursister skal betale et depositum på 2.000 kr. per modul for at starte på deres danskuddannelse. Alle former for danskundervisning skal i så vidt muligt omfang tilrettelægges efter deltagernes og de studerendes arbejds- og uddannelsessituation

Samspil mellem danskuddannelserne og AMU

Danskuddannelserne tilrettelægges både med et alment og bredt beskæftigelsesrettet sprogligt indhold. Det er erfaringen, at det har en positiv effekt for læringen af et arbejdsrelateret sprog, hvis sproget anvendes i konkrete faglige situationer. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, hvis man kan skabe et samspil mellem undervisningen i regi af danskuddannelserne og et mere fagrettet/jobrettet AMU-forløb.

Hvis en person, der er berettiget til danskundervisning efter lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl., og næsten intet dansk kan, kan danskundervisningen kombineres med et AMU-forløb, der gennemføres på et sprog, som den nyankomne kan, evt. kombineret med en virksomhedspraktik. På den måde kan der i danskundervisningen tages udgangspunkt i konkrete oplevelser eller erfaringer fra AMU-undervisningen eller praktikken. Det kan bearbejdes i danskundervisningen og dermed understøtte en bedre læring.

Hvis personen har opnået dansksproglige kompetencer svarende til prøve i Dansk 1, kan den almene danskundervisning kombineres med et AMU-forløb, hvor hele eller dele af undervisningen gennemføres på dansk og kombineres med AMU's fagrettede undervisning i dansk som andetsprog og eventuelt virksomhedspraktik.

8.2 Forberedende voksenundervisning (FVU)

Formålet med *forberedende voksenundervisning (FVU)* er som udgangspunkt at give især ufaglærte og kortuddannede voksne mulighed for at forbedre og supplere deres grundlæggende færdigheder i regning, læsning, stavning, skriftlig fremstilling samt - for offentlige og private virksomheds ansatte - engelsk og digital opgaveløsning med henblik på videre uddannelse samt styrkelse af forudsætningerne for aktiv del-

tagelse i samfundslivet. FVU består af fagene: FVU-dansk, FVU-matematik, FVU-start og FVU-digital og FVU-engelsk. FVU-start er målrettet voksne med dansk som andetsprog, der ikke har tilstrækkelige dansk kundskaber til at følge ordinær FVU. FVU-reglerne er ændret flere gange, særligt i de senere år, hvor de nye fag FVU-start samt FVU-engelsk og FVU-digital er kommet til. Herudover er aldersgrænsen for FVU ændret til voksne, der er fyldt 25 år, fra 1. august 2019.

Inden deltagelse i FVU vurderes det, om ansøgeren har de nødvendige forudsætninger til at få udbytte af undervisningen. På FVU-dansk og FVU-matematik skal ansøgeren gennemføre en obligatorisk test, der anvendes i vurderingen af, om FVU er relevant, eller om der skal vejledes til et andet tilbud. På FVU-start anvendes en samtaleguide, som indgår i en helhedsvurdering af de dansksproglige forudsætninger. For optagelse på FVU-start kræves som minimum et mundtligt (forstå og tale) dansksprogligt færdighedsniveau svarende til A2+ i Den Fælles Europæiske Referenceramme for Sprog. De nødvendige færdigheder i forhold til at læse og skrive dansk, skal minimum svare til A1. Der skal anlægges en helhedsvurdering, hvori der også indgår en vurdering af ansøgerens forventede progression og motivation for undervisningen.

For optagelse til trin 1 af øvrige FVU-fag kræves minimum et niveau svarende til B1 både for så vidt angår de mundtlige som de skriftlige færdigheder.

Undervisningen kan tilrettelægges for hold i et varierende antal timer pr. uge og med varierende længde (40-80 lektioner af 45 minutter).

Samspil mellem FVU og AMU

Hvis visitationen af deltagere til et længere AMU-forløb viser, at deltagerne blandt andet for at få tilstrækkelig udbytte af AMU, bør styrke deres grundlæggende færdigheder i læsning, stavning og skriftlig fremstilling og eller matematik, kan det være en fordel at udvide forløbet med FVU. Målgruppen for AMU vil i flere tilfælde også være målgruppen for FVU. Samspelet vil normalt ske på en af følgende tre måder:

FVU-start før AMU

Hvis deltageren ikke har de nødvendige dansksproglige kompetencer til at starte på AMU, kan deltageren gennem FVU-start styrke sine dansk-sproglige færdigheder. FVU-start er et færdighedsfag, som beskæftiger sig med deltagernes dansksproglige udvikling, herunder primært ordkendskab. Centralt i faget står mundtlig kommunikation, som et grundlag for deltagelse i FVU eller i en arbejdsmarkedsuddannelse.

Efter undervisning i FVU-start kan den voksne følge en ordinær AMU-uddannelse, hvis det kombineres med en AMU-uddannelse i dansk som andetsprog.

FVU før AMU

Hvis det er vurderingen, at deltageren har brug for at styrke sine grundlæggende færdigheder gennem FVU, før personen kan få nok ud af at deltage i AMU, kan deltageren, inden personen starter på AMU-forløbet, følge et FVU-forløb, hvis personen er i målgruppen for tilbuddet. På den måde har personen opnået de basale færdigheder, som han/hun har behov for, inden start på AMU.

Kombination af FVU og AMU

Hvis det er vurderingen, at deltageren godt kan starte på AMU-forløbet, men at det vil være en fordel, hvis undervisningen løbende bliver understøttet af undervisning i basale færdigheder under FVU, kan man vælge at lave et kombineret forløb mellem AMU og FVU. På den måde kan deltageren skifte mellem AMU og FVU undervisning i løbet af undervisningstiden.

8.3 Almen voksenuddannelse (avu)

Almen voksenuddannelse (avu) er enkeltfagsundervisning for voksne i almene fag, der afsluttes med prøver og eksamener efter national standard (grundskoleniveau). Samtidig er der mulighed for erhvervelse af en almen forberedelseseksamen, som giver ret til optagelse på den 2-årige hf.

Avu har til formål at styrke voksnes muligheder og interesse for videre uddannelse. Personer med udenlandsk herkomst, der har brug for at forbedre deres færdigheder i dansk med henblik på videre- eller efteruddannelser eller i forhold til deres arbejde, kan tilmelde sig Dansk som andetsprog i avu. Deltagerne skal dog kunne klare sig på grundlæggende dansk svarende til minimum Danskprøve 2.

Undervisningen tilbydes hovedsageligt som holdundervisning i dagtimerne, men nogle VUC'er tilbyder avu som aftenundervisning eller i åbne studieværksteder. Desuden udbydes avu mange steder som fjernundervisning.

De centrale prøver tilbydes to gange om året. Der er mulighed for at deltage i prøver som selvstuderende, dvs. uden deltagelse i undervisningen.

Samspil mellem avu og AMU

Som med FVU kan der laves kombinationsforløb mellem avu og AMU, hvis det skønnes hensigtsmæssigt. Kombinationsforløb mellem avu og AMU er dog ikke så udbredt som fx FVU og AMU.

8.4 Integrationsgrunduddannelsen (igu)

Integrationsgrunduddannelsen (igu) skal sikre mulighed for arbejde og opkvalificering for flygtninge og familiesammenførte til flygtninge, hvis kvalifikationer endnu ikke står mål med kravene på det danske arbejdsmarked.

Integrationsgrunduddannelsen varer to år og omfatter ansættelse i en lønnet praktikstilling på en virksomhed og skoleundervisning med uddannelsesgodtgørelse. Skoleundervisningen skal give udlændinge sproglige færdigheder, erhvervsrettede kvalifikationer, kompetencer og forudsætninger for fortsat arbejde og kan i nogle tilfælde danne grundlag for fortsættelse i en erhvervsuddannelse.

Målgruppen for igu er flygtninge og familiesammenførte til flygtninge, der er fyldt 18 år og er under 40 år, når forløbet påbegyndes. Det er en betingelse, at udlændingen har haft folkeregisteradresse i Danmark i mindre end ti år. Der stilles ingen sproglige krav til en udlænding, der ansættes i et igu-forløb, men udlændingens danskkompetencer vil have betydning for, hvilke uddannelser udlændingen kan følge i undervisningsforløbet.

Samspil mellem igu og AMU

Ud af de to år en igu varer, skal 23 uger a 37 timer være skoleundervisning. Skoleundervisningen kan efter behov opdeles på dage eller undervisningstimer. Skoleundervisningen kan sammensættes af undervisning inden for AMU, FVU, AVU, HF-enkeltfagsundervisning, FGU og Danskuddannelserne.

For udlændinge, der forud for påbegyndelsen af igu-forløbet har bestået prøve i Dansk 1, 2 eller 3, skal AMU udgøre mindst 8 uger af de 23 ugers skoleundervisning. Hvis udlændingen ikke har bestået én af de tre danskprøver forud for påbegyndelsen af igu-forløbet, er det et krav, at AMU indgår i undervisningsplanen, men der er ikke et krav til et bestemt antal uger.

En kombination af AMU-uddannelser, fx i form af en AMU-branchepakke, der indgår som en del af et igu-forløb, kan med fordel etableres som et særligt uddannelsesforløb for tosprogede, hvorved man opnår særlige afholdelsesmuligheder, som dobbeltlærertimer m.m. – se kapitel 4. Derudover kan det være relevant at gøre brug af AMU-uddannelserne udviklet til tosprogede, da de er udviklet for at styrke tosprogedes succes på det danske arbejdsmarked.

8.5 Ikke-formelle tilbud

De ikke-formelle tilbud for voksne tosprogede består af særligt tilrettelagte og tværgående forløb i regi af fx folkeoplysningen og daghøjskolerne. Disse forløb kan ofte imødekomme særlige kompetenceudviklingsbehov, som ikke varetages i det ordinære VEU-system.

Der er generelt ingen betingelser i forhold til adgangsniveau, da indholdet i de ikke-formelle tilbud tilrettelægges fleksibelt i forhold til målgruppe, formål og samarbejde. Formålet er at give deltagerne redskaber til at begå sig i det danske samfund og dermed handler det typisk om samfundsorientering i forbindelse med personlig og social kompetenceudvikling kombineret med mere specifikke almene og erhvervsrettede faglige kompetencer.

De ikke-formelle tilbud kan tilrettelægges fleksibelt med hensyn til ugentligt timetal, varighed og lokalitet.

Samspil mellem de ikke-formelle tilbud og AMU

Det er muligt at lave et kombinationsforløb mellem de ikke-formelle tilbud og AMU, som dermed kan tilgodese nogle særlige målgruppers behov.

Bilag 1: Mål og niveauer i dansk som andetsprog

I det følgende gives nogle uddybende forklaringer på, hvad uddannelsesmålene for de fire AMU-uddannelser i dansk som andetsprog indebærer. Den fuldstændige beskrivelse af de fire uddannelser kan findes på uddannelsesguiden.dk

- Dansk som andetsprog for F/I, basis (45 572 – max. 40 dage)
- Dansk som andetsprog for F/I, alment niveau (45 573 – max. 40 dage)
- Dansk som andetsprog for F/I, udvidet niveau (45 574 – max. 40 dage)
- Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I (40 137 – max 10 dage)

For alle fire kurser gælder det, at de er angivet i maksimal varighed, hvorfor det er intentionen, at de skal tilpasses behovet i den konkrete kontekst. Læs mere herom i afsnit 5.1.

1. Dansk som andetsprog F/I, basis – 45 572

De sproglige færdigheder, der arbejdes med på dette niveau, er primært at lytte, at tale og at læse og kun i mindre grad at skrive.

På basisniveauet er deltageres generelle ordforråd begrænset, og deres mundtlige og skriftlige kommunikation er præget af en lav grad af kompleksitet og korrekthed i dagligdags kommunikationssituationer.

Uddannelsen er for personer, der har dansksproglige forudsætninger svarende til Prøve i Dansk 1, jævnfør danskuddannelse efter Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.

Uddannelsen vil primært finde anvendelse på særlige uddannelsesforløb for tosprogede, hvor undervisningen er præget af et begrænset – eller let tilgængeligt – teoretisk indhold. Forløbet vil typisk indeholde kurser, hvor en væsentlig del af undervisningen foregår i værksteder eller faglokaler med praktiske aktiviteter. I sådanne tilfælde vil sprogtiltagelsen blive stimuleret af den tætte sammenhæng mellem sprog og praktisk handling.

I det følgende uddybes uddannelsesmålet for dansk som andetsprog på basisniveau.

1. *Deltagerne har et elementært kendskab til relevant specifikt fagsprog og kan anvende det til at forstå og kommunikere mundtligt om fagområdets centrale begreber; for eksempel materialer, maskiner, udstyr og arbejdsprocesser.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et elementært ordforråd med hensyn til benævnelser og udtryk i fagområdets specifikke fagsprog, således at deltagerne kan anvende disse færdigheder i tilegnelsen af faget.
 - Deltagerne på et elementært niveau kan anvende specifikt fagsprog til at kommunikere mundtligt i praktiske samarbejdssituationer som for eksempel i værksteder og på arbejdspladser.
 - Deltagerne kan forstå simple mundtlige og skriftlige instruktioner inden for fagområdet, herunder sikkerhedsregler og -anvisninger, og overføre dem til praktiske handlinger.
 - Deltagerne kan forstå hovedindholdet i enkle, audiovisuelt-baserede undervisningsmaterialer med fagligt indhold, for eksempel i forbindelse med instruktioner eller belysning af faglige emner.
2. *Deltagerne har et elementært kendskab til alment fagsprog og kan anvende det til at forstå og kommunikere mundtligt om almene processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet. Heri indgår anvendelse af relevante begreber inden for regning, matematik og forskellige afbildningsformer.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne på et elementært niveau kan anvende relevante verber og adjektiver i forbindelse med beskrivelser af processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet samt anvende præpositioner i forhold til positioner, retninger og tid.

- Deltagerne har et elementært kendskab til relevante grammatiske konstruktioner, så de forstår og kan anvende aktiv, passiv og imperativ. De kan anvende elementære regler for orddannelse (sammensætninger og afledninger) samt de oftest benyttede synonymmer og antonymer.
 - Deltagerne kan identificere almene fagsproglige strukturer i specifikt fagsprog med henblik på at overføre sproget til nye situationer.
 - Deltagerne har et elementært kendskab til de fire regnearter, decimaltal, brøker samt benævnelser for mål og vægt. Desuden at deltagerne har et elementært kendskab til tegning, målforhold og afbildning (for eksempel tabeller og grafiske fremstillinger) og kan anvende disse færdigheder til løsning af enkle opgaver inden for pågældende fagområde.
3. *Deltagerne har et elementært kendskab til det danske sprogs grammatik og kan i nogen grad gøre brug heraf i den faglige og almene kommunikation.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne på et elementært niveau kan anvende sprogets ordklasser og sætningsled.
 - Deltagerne kender og i nogen grad kan anvende verber, substantiver og adjektiver i deres forskellige former, samt oftest benyttede præpositioner.
 - Deltagerne i nogen grad kan anvende regler for sætningsstrukturer, for eksempel ligefrem og omvendt ordstilling samt hoved- og bisætninger.
 - Deltagerne kan anvende kommunikationsstrategier såsom spørgeteknik og omskrivninger.
 - Deltagerne kan forstå og i nogen grad anvende typiske grammatiske former i det handlingsorienterede proces- og instruktionssprog, såsom: a) "man skal til at gøre noget" (= fremtid), b) "man er ved at gøre noget" eller "man er i gang med at gøre noget" (= kontinuer nutid) og c) "man har gjort noget" (= førnutid).
 - Deltagerne kan identificere og anvende formelt og uformelt sprog i forskellige situationer som for eksempel faglige tekster, skriftlige arbejdsinstruktioner, filmoptagelser, værkstedssnak, instruktioner og samtale mellem kolleger m.m.
4. *Deltagerne kan på et elementært niveau kommunikere på dansk om planlægning og udførelse af arbejdsprocesser, og de kan søge og formidle relevante informationer, blandt andet ved hjælp af it.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne kan planlægge og udføre mindre komplicerede arbejdsprocesser individuelt og i samarbejde med andre.
 - Deltagerne skriftligt kan formulere simple tekster i form af for eksempel korte beskeder og instruktioner om konkrete fagrelevante emner.
 - Deltagerne på et elementært niveau kan indsamle fagrelevant information fra for eksempel faglitteratur, biblioteker og internettet og formidle faglig information til enkeltpersoner og i grupper.
 - Deltagerne i grupper på et elementært niveau kan anvende forskellige former for mundtlig og skriftlig formidling, for eksempel i form af oplæg, referater og plancher.
 - Deltagerne på et elementært niveau kan anvende it til simple opgaver, herunder tekstbehandling, informationssøgning, planlægning og formidling af fagrelevante emner.
5. *Deltagerne kan på et elementært niveau anvende deres flerkulturelle kompetencer til at orientere sig i forhold til det danske arbejdsmarked og branchens arbejdspladskultur.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne kan reflektere over egen baggrund og situation, og at de kan indgå i forskellige sociale og kulturelle sammenhænge.
 - Deltagerne kan kommunikere om deres egen situation i Danmark, formulere sig forståeligt om egen baggrund (uddannelses- og erhvervsmæssigt, kulturelt og personligt) og sammenholde dette med oplevelser og erfaringer i Danmark.
 - Deltagerne kan indgå i enkel kommunikation på arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner om forskellige normer og kulturer i tilknytning hertil.
6. *Deltagerne har et elementært kendskab til det danske arbejdsmarked og uddannelsessystem og kan orientere sig i forhold til jobmuligheder og eventuelt yderligere uddannelse.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et elementært kendskab til de grundlæggende strukturer og mekanismer på det danske arbejdsmarked, for eksempel med hensyn til arbejdsmarkedets parter, organisationer og aftaleformer.
- Deltagerne har et elementært kendskab til udviklingen i samfundets og brancheområdets teknologi og kvalifikationskrav. De kan vurdere sig selv i forhold hertil og kan kommunikere mundtligt om disse områder.
- Deltagerne på et elementært niveau kan kommunikere om konkrete oplevelser og erfaringer fra virksomhedsbesøg, praktikophold eller arbejde.
- Deltagerne i samarbejde med andre kan orientere sig om aktuelle uddannelsesmuligheder og -krav i forhold til det givne fagområde, således at de bliver i stand til at søge relevant viden eller efteruddannelse i forhold til jobområdet.

2. Dansk som andetsprog F/I, alment niveau – 45 573

De sproglige færdigheder, der arbejdes med på dette niveau, er primært at lytte, at tale og at læse og i nogen grad at skrive.

På det almene niveau har deltagerne et relativt bredt ordforråd, og deres mundtlige og skriftlige kommunikation er præget af en vis grad af kompleksitet og korrekthed i dagligdags kommunikationssituationer.

Uddannelsen er for personer, der har dansksproglige forudsætninger svarende til Prøve i Dansk 2, jævnfør danskuddannelse efter Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.

Uddannelsen vil primært finde anvendelse på særlige uddannelsesforløb for tosprogede, hvor undervisningen er præget af et relativt begrænset – eller relativt let tilgængeligt – teoretisk indhold. Forløbet vil typisk indeholde kurser, hvor en væsentlig del af undervisningen foregår i værksteder eller faglokaler med praktiske aktiviteter. I sådanne tilfælde vil sprogtiltagelsen blive stimuleret af den tætte sammenhæng mellem sprog og praktisk handling.

I det følgende uddybes uddannelsesmålet for dansk som andetsprog på alment niveau.

1. *Deltagerne har et relativt godt kendskab til relevant specifikt fagsprog og kan anvende det til at forstå og kommunikere mundtligt og skriftligt om fagområdets centrale begreber, for eksempel materialer, maskiner, udstyr og arbejdsprocesser.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et relativt bredt ordforråd med hensyn til benævnelser og udtryk i fagområdets specifikke fagsprog, således at deltagerne kan anvende disse færdigheder i tilegnelsen af faget.
 - Deltagerne kan anvende relevant specifikt fagsprog til at kommunikere i praktiske samarbejdssituationer som for eksempel i værksteder og på arbejdspladser.
 - Deltagerne kan forstå, gengive og arbejde efter mundtlige og skriftlige instruktioner af relativ let sværhedsgrad inden for fagområdet, herunder sikkerhedsregler og -anvisninger.
 - Deltagerne kan forstå og delvist anvende fagområdets jargon og arbejdspladssprog i forbindelse med maskiner, udstyr, processer og samarbejde/samvær.
 - Deltagerne kan forstå indholdet i relativt enkle, audiovisuelt-baserede undervisningsmaterialer med fagligt indhold, for eksempel i forbindelse med instruktioner eller belysning af faglige emner.
 - Deltagerne kan udforme skriftlige beskeder, arbejdsbeskrivelser og -instruktioner om konkrete fagrelevante emner.
2. *Deltagerne har et relativt godt kendskab til alment fagsprog og kan anvende det til at forstå og kommunikere mundtligt og skriftligt om almene processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet. Heri indgår anvendelse af relevante begreber inden for regning, matematik, naturfag samt forskellige afbildningsformer.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne uden væsentlige, meningsforstyrrende fejl kan anvende verber og adjektiver i forbindelse med beskrivelser af processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet samt anvende præpositioner i forhold til positioner, retninger og tid. Dansk som andetsprog F/I, alment niveau.
 - Deltagerne har et alment kendskab til relevante grammatiske konstruktioner, så de forstår og kan anvende aktiv, passiv og imperativ. Og de kan anvende elementære regler for orddannelse (sammensætninger og afledninger), relevante synonymer og antonymer samt faste (idiomatiske) udtryk.
 - Deltagerne kan anvende principperne for over- og underbegreber. Eksempelvis er "en moppe" inden for rengøringsfaget overbegreb for "minimoppe", "fladmoppe", "wetmoppe", "saksmoppe", "trevlemoppe" osv.
 - Deltagerne har et grundlæggende kendskab til de fire regnearter, decimaltal, brøker samt benævnelser for mål og vægt. Desuden har deltagerne et grundlæggende kendskab til tegning, målforhold og afbildning (for eksempel tabeller og grafiske fremstillinger) samt relevante naturfaglige begreber. Deltagerne kan anvende disse færdigheder til løsning af relativt enkle opgaver inden for pågældende fagområde.
3. *Deltagerne har et relativt godt kendskab til det danske sprogs grammatik og kan gøre brug heraf i den faglige og almene kommunikation.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne uden væsentlige, meningsforstyrrende fejl kan anvende sprogets ordklasser og sætningsled.
- Deltagerne uden væsentlige, meningsforstyrrende fejl kan anvende verber, substantiver, adjektiver og præpositioner i deres forskellige former.
- Deltagerne i såvel analyse som i daglig kommunikation kan anvende regler for sætningsstrukturer, for eksempel ligefrem og omvendt ordstilling samt hovedsætninger og bisætninger.
- Deltagerne kan anvende forskellige kommunikationsstrategier, såsom spørgeteknik og omskrivninger.
- Deltagerne kan forstå og anvende typiske grammatiske former i det handlingsorienterede proces- og instruktionssprog såsom: a) "man skal til at gøre noget" (= fremtid), b) "man er ved at gøre noget" eller "man er i gang med at gøre noget" (= kontinuer nutid) og c) "man har gjort noget" (= førnutid).

- Deltagerne kender forskellen på formelt og uformelt sprog og kan anvende denne viden i forskellige situationer som for eksempel faglige tekster, skriftlige arbejdsinstruktioner, filmoptagelser, værksteds-snak, instruktioner og samtale mellem kolleger m.m.
 - Deltagerne i nogen grad kan systematisere deres viden om forskellige kategorier af konkrete og abstrakte begreber.
4. *Deltagerne kan relativt selvstændigt kommunikere på dansk om planlægning og udførelse af arbejdsprocesser, og de kan søge og formidle relevant information, blandt andet ved hjælp af it.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne kan planlægge og udføre normalt forekommende arbejdsprocesser individuelt og i samarbejde med andre.
 - Deltagerne på et alment niveau kan indsamle fagrelevant information fra for eksempel faglitteratur, biblioteker og internettet og formidle faglig information til enkeltpersoner og i grupper. Herunder er de i stand til at bruge sproget til at fremlægge, systematisere, kritisere, foreslå og konkludere på fagrelevante emner.
 - Deltagerne kan anvende forskellige former for mundtlig og skriftlig formidling, for eksempel oplæg, referater, korte artikler, plancher og billeder.
 - Deltagerne kan skrive korte faglige referater og meddelelser uden væsentlige, meningsforstyrrende fejl.
 - Deltagerne på et grundlæggende niveau kan anvende it i forbindelse med almindeligt forekommende opgaver, herunder tekstbehandling, informationssøgning, planlægning og formidling af fagrelevante emner.
5. *Deltagerne kan anvende deres flerkulturelle kompetencer til at handle relevant i forhold til det danske arbejdsmarked og branchens arbejdspladskultur.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har en bevidsthed om egen baggrund og situation og kan fungere i forskellige sociale og kulturelle sammenhænge.
 - Deltagerne kan indgå i kommunikation på arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner om kulturelle værdier som baggrund for sprog, egne normer og traditioner i relation til dansk kultur og andre kulturer.
 - Deltagerne kan sammenholde egne forudsætninger med de krav, som det danske samfund stiller til dem.
 - Deltagerne i samarbejde med andre kan afdække eventuelle kulturelle og holdningsmæssige barrierer hos sig selv og andre og i det danske samfund.
 - Deltagerne i samarbejde med andre kan formulere brugbare handlemuligheder for sig selv og andre i relation til de sociale og kulturelle forudsætninger. Dansk som andetsprog F/I, alment niveau.
6. *Deltagerne har et alment kendskab til det danske arbejdsmarked og uddannelsessystem og kan indgå aktivt i job og eventuelt yderligere uddannelse.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et relativt godt kendskab til strukturer og mekanismer på det danske arbejdsmarked, for eksempel med hensyn til arbejdsmarkedets parter, organisationer og aftaleformer.

- Deltagerne har et relativt godt kendskab til udviklingen i samfundets/ fagområdets teknologi og kvalifikationskrav. De kan vurdere sig selv i forhold hertil og kan kommunikere mundtligt om disse områder.
- Deltagerne uden væsentlige, meningsforstyrrende fejl kan kommunikere om iagttagelser og erfaringer fra virksomhedsbesøg, praktikophold eller arbejde og sammenholde dem med tidligere erfaringer og viden.
- Deltagerne selvstændigt og i samarbejde med andre kan orientere sig om aktuelle uddannelsesmuligheder og -krav i forhold til det aktuelle fagområde, således at de bliver i stand til at søge relevant viden eller efteruddannelse i forhold til jobområdet.

3. Dansk som andetsprog F/I, udvidet niveau – 45 574

De sproglige færdigheder, der arbejdes med på dette niveau, er alle fire elementer inden for sproglig kompetence: at lytte, at tale, at læse og at skrive.

På det udvidede niveau er deltagernes generelle ordforråd bredt, og deres mundtlige og skriftlige kommunikation er præget af en relativ høj grad af kompleksitet og korrekthed i dagligdags kommunikationssituationer.

Uddannelsen er for personer, der har dansksproglige forudsætninger, som minimum svarer til Prøve i Dansk 2 jævnfør danskuddannelse efter Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.

Uddannelsen vil primært finde anvendelse på særlige uddannelsesforløb for tosprogede, hvor undervisningen er præget af et stort – eller svært tilgængeligt – teoretisk indhold. I det følgende uddybes uddannelsesmålet for dansk som andetsprog på udvidet niveau.

1. *Deltagerne har et godt kendskab til relevant specifikt fagsprog og behersker i store træk anvendelsen heraf i mundtlig og skriftlig kommunikation om fagområdets centrale begreber, for eksempel materialer, maskiner, udstyr og arbejdsprocesser.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et bredt ordforråd med hensyn til benævnelser og udtryk i fagområdets specifikke fagsprog, således at de selvstændigt kan anvende disse færdigheder i tilegnelsen af ny faglig viden.
 - Deltagerne behersker specifikt fagsprog og kan anvende det til at kommunikere i praktiske samarbejdssituationer som for eksempel i værksteder og på arbejdspladser.
 - Deltagerne kan forstå, gengive og arbejde efter fagområdets mundtlige og skriftlige instruktioner, herunder sikkerhedsregler og -anvisninger.
 - Deltagerne kan forstå og anvende uformelt og formelt sprog, herunder jargon, arbejdspladssprog og teorisprog.
 - Deltagerne kan forstå og anvende indholdet i audiovisuelt-baserede undervisningsmaterialer med fagligt indhold, for eksempel i forbindelse med instruktioner eller belysning af faglige emner.
 - Deltagerne kan udforme skriftlige arbejdsbeskrivelser, instruktioner og mindre rapporter om fagrelevante emner.
2. *Deltagerne har et godt kendskab til alment fagsprog og behersker i store træk anvendelsen heraf i mundtlig og skriftlig kommunikation om almene processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden*

for fagområdet. Heri indgår anvendelse af relevante begreber inden for regning, matematik, naturfag samt forskellige afbildningsformer.

Det indebærer, at:

- Deltagerne i store træk behersker mundtlig og skriftlig anvendelse af verber og adjektiver i forbindelse med beskrivelser af processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet samt anvendelse af præpositioner i forbindelse med beskrivelse af positioner, retninger og tid.
- Deltagerne har et godt kendskab til relevante grammatiske konstruktioner, så de i store træk behersker anvendelse af aktiv, passiv og imperativ. Og at de kan anvende reglerne for orddannelse (sammensætninger og afledninger), relevante synonyme og antonymer samt faste (idiomatiske) udtryk.
- Deltagerne behersker principperne for over- og underbegreber. Eksempelvis er "en mop" inden for rengøringsfaget overbegreb for "minimop", "fladmop", "wetmop", "saks mop", "trevlemop" osv.
- Deltagerne har et godt kendskab til terminologi vedrørende faglig regning, det vil sige de fire regnearter, decimaltal, brøker, procent, areal og rumfang samt benævnelser for mål og vægt. Deltagerne har desuden et godt kendskab til begreber inden for tegning, målforhold og afbildning (for eksempel tabeller og grafiske fremstillinger) samt relevante naturfaglige begreber.

Deltagerne kan selvstændigt anvende disse færdigheder til løsning af de almindeligt forekommende opgaver inden for det pågældende fagområde.

3. *Deltagerne har et godt kendskab til det danske sprogs grammatik og behersker i store træk anvendelsen heraf i den faglige og almene kommunikation.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne i store træk behersker brugen af sprogets ordklasser.
 - Deltagerne i store træk behersker brugen af sætningers syntaks og informationsstruktur.
 - Deltagerne behersker forskellige kommunikationsstrategier såsom spørgeteknik og omskrivninger.
 - Deltagerne behersker anvendelsen af typiske grammatiske former i det handlingsorienterede proces- og instruktionssprog.
 - Deltagerne kan bruge formelt og uformelt sprog i forskellige situationer.
 - Deltagerne kan inddrage deres passive viden om sprog i aktive sproghandlinger.
4. *Deltagerne kan selvstændigt kommunikere på dansk om planlægning og udførelse af arbejdsprocesser; og de kan søge og formidle relevant information, blandt andet ved hjælp af it.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne kan planlægge og udføre arbejdsprocesser individuelt og i samarbejde med andre.
- Deltagerne kan indsamle fagrelevant information fra for eksempel faglitteratur, biblioteker og internettet og formidle det til enkeltpersoner og i grupper. Herunder at de er i stand til selvstændigt at bruge sproget til at fremlægge, systematisere, kritisere, foreslå og konkludere på fagrelevante emner.
- Deltagerne kan anvende forskellige former for formidling og afpasse sprogbrug, indhold og udtryk efter situationen.
- Deltagerne kan skrive referater, ugerapporter, ansøgninger og mindre, faglige rapporter.
- Deltagerne kan anvende oplæg, plancher, billeder og lyd m.m. til formidling af såvel gruppearbejde som individuelle opgaver.
- Deltagerne selvstændigt kan anvende it i informationssøgning, planlægning og formidling af fagrelevante emner.

5. *Deltagerne kan anvende deres flerkulturelle kompetencer til at handle relevant og selvstændigt i forhold til det danske arbejdsmarked og branchens arbejdspladskultur.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har en bevidsthed om egen baggrund og situation og kan fungere selvstændigt i forskellige sociale og kulturelle sammenhænge.
 - Deltagerne kan kommunikere såvel mundtligt som skriftligt om kulturelle værdier som baggrund for sprog, egne normer og traditioner i relation til dansk kultur og andre kulturer.
 - Deltagerne kan sammenholde egne kulturelle forudsætninger med de krav, som det danske samfund stiller til dem.
 - Deltagerne selvstændigt og i samarbejde med andre kan afdække eventuelle kulturelle og holdningsmæssige barrierer hos sig selv og andre og i det danske samfund.
 - Deltagerne selvstændigt og i samarbejde med andre kan formulere brugbare handlemuligheder for sig selv og andre i relation til de sociale og kulturelle forudsætninger.
6. *Deltagerne har et bredt kendskab til det danske arbejdsmarked og uddannelsessystem og kan indgå aktivt og selvstændigt i job og eventuelt yderligere uddannelse.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et bredt kendskab til de grundlæggende strukturer og mekanismer på det danske arbejdsmarked, for eksempel med hensyn til arbejdsmarkedets parter, organisationer og aftaleformer.
- Deltagerne har et godt kendskab til udviklingen i samfundets/fagområdets teknologi og kvalifikationskrav. De kan vurdere sig selv i forhold hertil og kan kommunikere mundtligt og skriftligt om disse områder.
- Deltagerne kan kommunikere mundtligt og skriftligt om iagttagelser og erfaringer fra virksomhedsbesøg, praktikophold eller arbejde og sammenholde dem med tidligere erfaringer og viden.
- Deltagerne selvstændigt kan orientere sig om aktuelle uddannelsesmuligheder og -krav i forhold til det aktuelle fagområde, således at de bliver i stand til at søge relevant viden eller efteruddannelse i forhold til jobområdet.

4. Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I – 40 137

Modsat de andre tre andre AMU-uddannelser i dansk som andetsprog, kan fagunderstøttende dansk kun udbydes i sammenhæng med en fagspecifik AMU-uddannelse.

Formålet med fagunderstøttende dansk som andetsprog er at understøtte, at deltagerne kan nå målene i en fagspecifik AMU-uddannelse ved at give deltagerne det nødvendige almene og specifikke fagsprog. Det skal blandt andet medføre, at deltagerne kan kommunikere om værktøj, udstyr, materialer, arbejdsprocesser og andre forhold, som er centrale for de jobfunktioner, som uddannelsen sigter mod, at deltageren kan varetage.

Der er ingen præcise læringsmål for kurset, da den skal tilpasses den konkrete faglige kontekst, som vil være afgørende for, hvilke mundtlige og skriftlige færdigheder der primært lægges vægt på i undervisningen.

Uddannelsen er for personer med dansksproglige forudsætninger, der svarer til Prøve i Dansk 1, jf. danskuddannelse efter Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.

Bilag 2: Materiale med relevans for AMU's tilbud til tosprogede

Materiale målrettet undervisere

Den tidligere FastholdelsesTaskforce under Undervisningsministeriet udviklede en række materialer, der stadig vurderes at være relevante for faglærere og dansklærere, der underviser tosprogede deltagere. Materialet er målrettet unge og voksne i erhvervsrettede uddannelser, som har behov for at styrke deres danskundskaber og tilegne sig ord og begreber inden for et fagområde. Undervisningsmaterialet indeholder praktiske øvelser og opgaver, som deltagerne kan løse enten alene eller i grupper. Materialet er udviklet til erhvervsuddannelserne, men kan med fordel bruges som inspiration i forbindelse med undervisning af tosprogede i AMU.

Gråzonesprog og klar tale – 13 hæfter målrettet faglærere på erhvervsuddannelserne. Faglæreren kan anvende materialet til at udnytte den før-fagsproglige bevidsthed og således øge elevernes sproglige og faglige begrebsforståelse. Der er et hæfte for hver af de 12 gamle indgange på erhvervsuddannelserne. Materialet kan med fordel bruges som inspiration i forbindelse med undervisning af tosprogede i AMU.

Sprogtest

- Sprogtest i AMU - Inspirationsmateriale til sprogtest af personer med dansk som andetsprog ved optagelse på arbejdsmarkedsuddannelse

Vejledninger

- Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v.
- Vejledning til efteruddannelsesudvalg – vejledning om udvikling, beskrivelse og godkendelse af arbejdsmarkedsuddannelser og enkeltfag i fælles kompetencebeskrivelser

Rapporter

- Evaluering af integrationsgrunduddannelsen (igu), Rambøll, 2018
- Kommunernes modtagelse af nyankomne flygtninge og deres familier, LG Insight, 2015
- Evaluering af AMU for tosprogede, Danmarks Evalueringsinstitut, 2014

Love og bekendtgørelser

Alle love og bekendtgørelser findes på databasen Retsinformation. Her kan man holde sig orienteret om eventuelle ændringer i love og bekendtgørelser. Det er de til enhver tid gældende bestemmelser, der fastsætter den nærmere regulering. De centrale love og bekendtgørelser i forhold til AMU for tosprogede er opstillet herunder:

- Bekendtgørelse af lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v.", LBK nr. 616 af 3. juni 2019.
- Bekendtgørelse om arbejdsmarkedsuddannelser m.v.", BEK nr. 1795 af 27. december 2018.
- Bekendtgørelse om statens erstatningsordning for deltagere i praktisk erhvervsorientering m.v., BEK nr. 990, af 27. september 2019.

- Bekendtgørelse om godtgørelse og tilskud til befordring ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse, BEK nr. 1797 af 27. december 2018.
- Bekendtgørelse om unges arbejde, BEK nr. 239, af 6. april 2005, som ændret ved BEK nr. 514 af 17. maj 2011, BEK nr. 1049 af 30. maj 2021, BEK nr. 625 af 4. maj 2015, BEK nr. 1531 af 15. december 2017 og BEK nr. 1113 af 31. august 2018.
- Bekendtgørelse af lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., LBK nr. 2018 af 11. december 2020.
- Lov om integrationsgrunduddannelse (igu), LOV nr. 623 af 08. juni 2016.
- Bekendtgørelse om integrationsgrunduddannelse efter lov om integrationsgrunduddannelse (igu), BEK nr. 1128 af 1. juni 2021.

- ¹ Efter lov om danskuddannelse for voksne udlændige m.fl., LBK nr 2018 af 11/12/2018
- ² Efter lov om danskuddannelse for voksne udlændige m.fl., LBK nr 2018 af 11/12/2018
- ³ Det drejer sig om følgende uddannelser:
 - 47942 Pers.sikkerhed v arbejde med epoxy og isocyanater
 - 48139 Sikkerhed ved polyesterstøbning
 - 48586 Kranbasis, suppleret med samløft med kraner
 - 44530 Arbejdsmiljø og sikkerhed, svejsning/termisk
 - 48584 Arbejdsmiljø og sikkerhed, svejsning/termisk (F/I)
 - 43931 Anhugning af byrder
- ⁴ Efteruddannelsesudvalgene er nedsat af arbejdsmarkedets parter, og de har ansvaret for at vurdere, om der er behov for justering af eksisterende AMU-uddannelser eller behov for nye.
- ⁵ I forbindelse med en særlig tilrettelæggelses- og afholdelsesform som for eksempel tolkning, kan uddannelsesinstitutionen tillægge et ekstra beløb til deltagerbetalingen. Læs mere om tillægspris for særlig tilrettelæggelse i afsnit 4.10.1 i "Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v."
- ⁶ Læs mere om reglerne for kollektiv afkorting i "Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v."